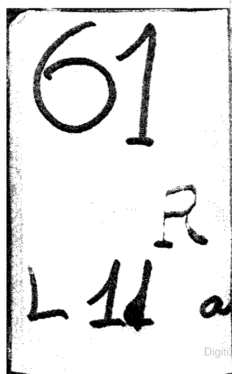

ANDREAS
LACUNA
EPITOME

61
R
L 11 a

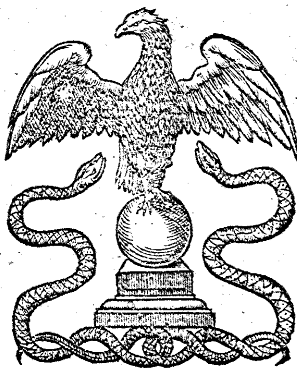
EPITOME

OMNIVM RERVM ET SENTENTIARUM,

quæ annotatu dignæ in Commentariis Galeni in Hippocratem extant, per Andream Lacunā Secobiensem, Medicum Iulij III. Pontif. Max. in Elenchum minimè pœnitendum digesta.

Cui accessere nonnulla Galeni Enantiomata, per eundem Andream Lacunam summo studio collecta.

IN VIRTVTE

ET FORTVNA.

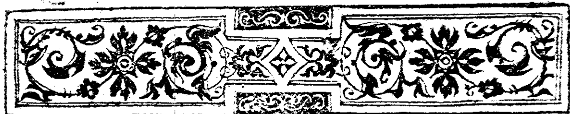
LVGDVNI,

Apud Guliel. Rouillium, sub scuto Veneto,

M. D. LIIII.

Cum Priuilegio Regis.

Priuilegium Regis ad calcem huius voluminis appositum est.

CLARISSIMO VIRO, D. D. Ioanni Furtado à Mendozza, apud Venetos Oratori Cæsareo longè dignissimo, Andreas Lacuna S. P. D.

VVM haud ita pridem sub patrocinio tuo epitomen omnium Galeni operum in publicum edidissem, Vir clarissime, pollicitus sum studiosis, breui etiam daturum me, Periochen, ac veluti summam quandam, commentariorum illius viri in Hippocratẽ. Quod promissum, tametsi meis viribus impar, ac propemodũ temerarium extitit, factum tamen est benignitate superûm, vt non omnino vanum, aut irritum euaserit. Siquidem quum primùm applicui Romam, ex priori fœtura illa adhuc totus anhelabundus, ad edendum secundum partum me accinxi: collatísque exemplaribus Latinis cum Græcis, vniuersas memoratu dignas sententias, quæ in Galeno supra Hippocratem extant, summa fide contraxi, contractásque, in Elenchum minimè pœnitendum digessi, vt omnibus medicinæ studiosis enchiridij instar forent. Quantum autem laboris ac tædij mihi exhauriendum fuerit, hoc insigne saxum dum voluerem, iudicent eruditi, qui abunde norunt, quàm arduũ & laboriosum sit, accuratum aliquem Indicem condere, vel vocula-

rum tantùm, nedum ſententiarum. Quòd ſi hac in re iudiciis delicatioribus omni ex parte ſatis non fecerim, à culpa reddet me immunem magnitudo negotij ſuſcepti: quandoquidem (vt non minùs verè, quàm eleganter, ait ille) ἀρκεῖ ἐν μεγάλοις καὶ τὸ θέλημα μόνον. Hoc autẽ quicquid eſt vigiliarum, dicare Amplitudini tuæ ſtatui, exiſtimans operæpretium fore, ſi qui abs te cumulatus plurimis ac magnificis beneficiis receſſi, hoc ſaltem argumento, licet tenui, teſtarer quandam animi gratitudinem, propenſionémque erga tuam dignationem. Ea quippe humanitate ac beneuolentia me excepiſti, exceptúmque tractaſti, quandiu apud te cõmorari Venetiis licuit, vt planè totum eripueris me mihi. Superuacaneũ autem impræſentiarum videtur, quicquam dicere de ſingulari prudentia tua, temperantia inſigni, admirabili continentia, multiiuga eruditione, rara in dicendo facundia, cæteriſque heroicis virtutibus tuis, quas in te vno ſitas, illuſtratáſque ſplẽdore & claritudine generis, vniuerſi hodie admirantur: quæq; adduxerunt Diuum Carolum Quintum Cæſarem, vt cum maximo bonorũ omnium applauſu, & nihil eiuſmodi ambientem, præficeret iſti tam graui muneri Oratoris, quod in ampliſſimo iſto Senatu Veneto tanta cum laude adminiſtras, vniuersáque Orientis arcana tuæ fidei, ac ſapientiæ concrederet. Hos itaq; qualeſcũq; labores meos, ſub ſplendore nominis tui prodeuntes, hilari fronte ſuſcipito, ſuſceptóſq; contra vipereos vitilitigatorum morſus defendito. Vale. Romæ IIII. Cal. Feb. 1551.

Ad Can

Ad Candidum Lectorem.

EMITTIMVS tandem in tuũ vſum, Candide Lector, omnes Commentariorum Galeni in Hippocratem memoratu dignas ſententias, in Elenchum Indicémque adeò accuratum digeſtas, vt cuiuſuis præcipuæ dictionis nominatiuus, ſemper ferè genitiuũ præcedat: hic datiuum: datiuus accuſatiuum: ac ſic deinceps: annotatis inſuper locis omnibus, vnde illæ deſumptæ fuerint. Quum legeris igitur, exempli gratia, Com. in Aph. 1. lib. 6. intelliges ſententiam illam haberi Commẽtario in Aphoriſmum primum libri 6. Quum videris ſcriptum Com. 2. in lib. de Offi. cap. 29. petenda ſententia illa eſt, ex capite vigeſimonono Commentarij ſecundi in librum de Officina medica, quem Hippocrates vocat κατ᾽ ἰητρεῖον. Similiter vbi legeris, Prorrh. vel Progn. vel de Art. intelliges librum Prorrheticorum, Prognoſticorum, ac de Articulis. Siquidem breuitatis ſtudio adducti, noluimus paſsim integram dictionem apponere.

Porrò libellos contra Lycum & Iulianum, olim à noſtra illa Epitome excluſimus, vt eos in hanc ſecundam editionem reſeruaremus: quandoquidem in ipſis Galenus interpretatur Hippocratem, eúmque aduerſus Lyci & Iuliani rabiem tuetur.

Iam verò ordo & numerus capitum relegat te ad

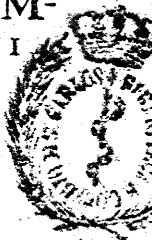
eam Galeni editionem, quæ in viij. classes digesta, sub forma viij. fuit Venetiis excusa, ídque industria Victoris Trincauelij, anno 1541. quam nimirum dum hæc conderemus, vnà cum codicibus Græcis semper habuimus præ manibus.

Nihil autem est, quòd te admoneam, synonimorum in perquirendis sententiis maximam esse habendam rationem: quum ipse per te abunde intelligas, sub multis ac variis nominibus posse plurima inuestigari. Synonima enim voco diuersa nomina, quæ vnam eandémque rem consignificant: qualia sunt Iecur, Hepar: Splen, Lien: Phlebotomia, Venæ sectio, sanguinis missio: Pleuritis, Lateralis morbus. Epilepsia, Morbus comitialis, Herculeus morbus, Caducus morbus, &c.

Fruere itaque hoc quantulocunque labore nostro, in tuam gratiam suscepto, & si quid videatur aut minùs aptè tractatum, aut incultiùs dispositum, fragilitatis humanæ minimè obliuiscaris. Vale.

EPITOME COMMENTARIORVM GALENI in Hippocratem, ab Andrea Lacuna Secobiensi Medico Pontificio, in Elenchi formam digesta.

ABDOMINIS *musculi sunt octo numero. Com.3. in Prorrh.ca.52.*

Abluere probè, febrili dispositioni, neque ut contrarium, neque ut familiare auxilium unum, utile existit: sed tanquam symptomatis alicuius emendatorium. Cō.1. in lib. de Rat.uic.in mor.ac.ca.18.

Abortiunt mulieres, cùm uehementer salierint, aut fuerint horrendum aliquid conspicatæ, aut ex dolore, uel cruditate insigni, uel medicato aliquo cibo, uel puri medicamenti potione, uel ex missione sanguinis, uel ex alia simili euacuatione. Cō. 2. in lib.3. Epid.cap.8.

Abortum, si propter aliam causam, & non ob alimenti penuriam fiat, omnino præcedet mammarum gracilitas. Com. in Aph.53. lib.5.

Abhorsus fit propter uehementes atque frequentes exurrectiones, ob omnesq; alias fortes motiones, doloresque. Cō. in Aph.27. lib.7.

Abscessus, qui ex decumbendo fit, maximè in diuturnis accidit morbis. Com.2. in lib.1. Epid.cap.39.

Abscessus adfert iudicationem, ægrúmque à molestijs omnibus liberat. Cō. 4. in lib.

effluxum fiunt: proximos his, qui remotißimi à locis affectis decumbunt ad inferiores partes. Com. 3. in lib. 1. Epid. cap. 24.

Abſceſſus interdum ſumi ab Hippocrate pro excretionibus. Com. 3. in lib. 6. Epid. cap. 39.

Abſceſſus & Apoſtema, idem.

Abundantia prauorum humorum concitare omnem morbum poteſt, alium alio in corpore, pro eorum naturalibus differentijs, & dißimili ratione uiuendi. Com. 3. in lib. 3. Epid. cap. 18.

Ακανθα. inquire, Vertebrarum poſterior.

Acceßio in febribus intermittentibus poteſt, quod unica dies in continuis. Com. in Aph. 59. lib. 4.

Acceßio quæ parua incrementa facit, longiùs diſtare futurum morbi uigorem indicat. Com. in Aph. 12. lib. 1.

Acceßionis futuræ horam ſi præcognoſcamus, conducet ad temporum particularium cognitionem, in quibus cibus eſt dandus. ibidem.

Acceßionis ſtatus eſt, cùm totum corpus incaleſcit ex æquo. Com. 1. in lib. de Rat. uic. in morb. ac. cap. 46.

Acceßionis declinatio fit perſpirante caliditate, ac medium corporis relinquente. ibidem.

Acceßionis ſecundæ accrementum ad primam, conſpicitur in hora, qua fit acceſſio: in longitudine acceßionis, & in magnitudine. Cō. in Aph. 12. lib. 1.

Acceßionis principium fit, uniuerſo calore corporis ad cor thoracémque concurrente. Com. 1. in lib. de Rat. uic. in morb. ac. cap. 46.

Acceßionis incrementum fit, cùm calor paulatim ſeſe à centro ad extremas corporis partes expandit. ibidem.

Acceßionem præcedens nox, in febribus omnibus, quæ alternis diebus inuadunt, exquiſitis tertianis exceptis, ſolet eſſe moleſtior: id quod ſi etiam in iſtis nonnunquam accidat, futuram ſequenti die iudica

Aegyptij quæcunq; artiũ inuenta à publico peritorum hominum collegio approbata, inscribebant columnis, quæ in locis quibusdam sacris repositæ erant. Gale. contra Iulianum.

Aequale dicitur aliquid, quoties totum est similare. Com. 2. in Progn. cap. 28.

Aequalitas in excremẽtis, eorũ auget bonitatẽ, atq; malitiã. Cõ. 2. in Prognosti. c. 21.

Aequinoctium existit uniuersale. Cõ. 1. in lib. 1. Epid. c. 1.

Aequinoctium est duplex, alterum uernum, alterum autumnale. ibidem.

Aequinoctium hyemẽ subsequens principium ueris facit. Com. in Aph. 14. lib. 3.

Aequinoctia fieri eodem tempore in omnibus locis. Cõ. 1. in lib. 1. Epid. cap. 1.

Aequoca, inqre, Homonyma.

Aër externus tale instrumentum fit uisui extra corpus, quale est neruus in corpore. Com. 1. in Progn. c. 23.

Aër insigniter frigidus inspiratus, organa respirationi inseruientia refrigerat: unde modicam quãdam tussim excitat. Com. 2. in libr. 6. Epid. cap. 23.

Aër facilius, quàm aqua calfit atque refrigeratur. Com. 4. in lib. 6. Epid. cap. 10.

Aër ut omnino immotus permaneat, & quietus, cõtingit nunquã: licet interdũ motus eius ob exiguitatem nos lateat. Cõ. 3. in li. 3. Epid. c. 1.

Aër non est suapte natura splendidus, uerùm solari radio ipsum à suprema parte feriẽte, uniuersus alteratur, atq;, cũ sibi ipsi undequaq; continuus sit, transmutatur. Com. 4. in li. 6. Epid. c. 10.

Aër tanquam manus quædam existit, quæ à pulmone sursum crassos humores rapiat. Com. 3. in lib. de Rat. uic. in mor. acut. cap. 2.

Aër ambit mare, circumuallatúrque ab æthere. Com. 2. in Progn. cap. 7.

Aëris nos ambiẽtis tẽperamẽtum, dispositionem corporis secũ immutat. Cõ. 4. in li. de rat. uic. in mor. ac. cap. 1.

Aëris

rosa, & humida est, quæ ipsi gratia distributionis admiscetur: altera, ueluti superfluitas fuliginosa, quæ neque aßimilari corpori, neque agglutinari potest. Vtraq; est singulis diebus uacuanda. Com. in Aph. 15. li. 3.

Alimento opus non esset, si nihil è nostro corpore efflueret. Com. 1. in li. de Rat. uic. in mor. ac. cap. 44.

Alimēta oportet semper esse robori innati caloris proportionalia. Cō. in Aph. 15. li. 1.

Alimonia conducit plurimum ad carnis bonitatem. Com. 4. in libr. de Rat. uict. in mor. ac. cap. 101.

Alimonia humidior exiccatis tum uentri, tum uniuerso corpori, peculiare auxilium largitur. Com. 2. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. cap. 28.

Alimonia lædere admodū nata est in acceßionū principijs et incremētis. Cō. 1. in li. de Rat. uic. in mor. ac. c. 46.

Alleuari, mitescereq; assolet morbus post exitiosa signa & symptomata, quū natura emoritur, extinguiturq; natiuus calor. Com. 1. in lib. 3. Epidem. cap. 8.

Allium, si præuacuato exhibeatur corpori, capitis grauitatem persanat, flatúsque discutit, & confert ijs qui sese uino & crapula sunt impleturi. Com. 4. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. cap. 90.

Alliū ea reprimit, quæ uehemēti frigore officiūt. Cō. 6. in lib. 6. Epid. cap. 5.

Allium est acre, erodénsque. Com. 4. in lib. 6. Epid. ca. 5.

Aloë citra morsum exiccat. Com. 2. in li. de Arti. c. 49.

Alphi ex prauis humoribus circa cutim cōsistētibus ortū habēt. Cō. 3. in li. 6. Ep. c. 37

Alteratio fit ab efficientibus qualitatibus, cū calfiūt, refrigerātur, humectātur, et exiccātur corpora. Cō. 2. in li. de Rat. uic. in mor. acut. c. 1.

Alteratrix facultas in uentriculo iecinoreq; molitur concoctionem ciborum. Com. 1. in Progn. cap. 42.

Alteratrice facultate dispensatis ab ea corporibus natura

Apho

Apop

Aqua

nat ſtomachũ,ut ſubuerſum ſibi eſſe exiſtimẽt. Com.1.in li.de rat.uic.in mor.ac.c.18.

Aqua uini adſtrictionem exoluit. Com.3.in li.de Rat.uic. in mor.ac.cap.8.

Aqua tardè permeat, diutiúſque in hipochondrijs moratur: ob idq; in acutis morbis fugiẽda. Com.3. de Rat.uic. in mor.ac.cap.13.

Aqua omnis tardè meat, difficulter cõcoquitur, atq; ægrè deſcendit. Com.3. in libr.de Rat.uic.in mor.ac.c.40.

Aqua frigida conuulſiones & diſtentiones facere natura eſt apta: ſanat tamen aliquãdo, licet raro, tetanon. Com. in Aph.22.li.5.

Aqua frigida partes exulceratas mordicat, ſubſtantiam earum ſubintrans. Com. in Aph.20.lib.5.

Aqua frigida influxum reprimit, atq; hac ratiõe corpora euacuat. Cõ.in Aph.25.li.5.

Aqua frigida raro affundi ſolet utiliter excitandi caloris gratia, niſi æſtate, idq; corpori cui ualidus ſit calor innatus. Cõ.3. in libr.de Offic. Med.cap.32.

Aqua calida, quantum ex ſui natura, ad ſuppurandum eſt efficax: aliquãdo tamẽ ſuppurationẽ prohibet: ut in ulceribus putridis, atq; fluxiõi obnoxijs. Cõ.in Aph.22.li.5.

Aqua calida, ſi corpus ſit uacuũ, plus digerit, quàm attrahat: ſin plenũ, plus attrahit, quàm digerat. Itidẽ ſi breuiori admoueatur tempore, magis implet, quàm uacuet, ſi lõgiori, uim diſcutiẽdi, quàm implẽdi, poßidet ualẽtiorẽ. Cõ.3.in lib.de Off.cap.15.

Aqua calida plurima laxat & tenuat: mediocris uerò, emollit, & carnẽ gignit. ibi.

Aqua calida uacuare poteſt redundantes humores, pariterq; humectare ſolida corpora. ibidem.

Aquæ perfuſio frigidæ, calorem natiuũ reuocãs, ſi æger bene carnoſus fuerit, & iuuenis, in media tantũ æſtate, ipſum ab omni cõuulſiõe liberat: idq; nõ propria ui, ſed ex accidẽti. Cõ.in Aph.21.li.5.

Aquæ

Aquam habere aliquam uim nutriendi. Gal. ex Hippocrate. Com. 3. in lib. de Rat. uic. in mor. acut. cap. 19.

Aquam eam, quam didicerimus experientia, uel diutiùs immorari in uentriculo, uel grauare ipsum, uel replere flatibus, primò quidem coquendam esse, dein refrigerandam, & offerendam. Cō. 4. in lib. 6. Epid. cap. 10.

Aquam quæ calfit cito, ac cito refrigeratur, esse omnium leuißimam. ibidem.

Aquam frigidißimam reddes, si ipsi præcalfactæ, copiosam circumieceris niuem: aut eā in puteum, scaturiginémue demiseris. ibidem.

Aquam commodè propinari, quum æger solo potu ptisanæ usus fuerit: præsertim si siticulosus uideatur. Com. 3. in libr. de Rat. uict. in mor. acut. cap. 40.

Aquam refrigerare uolentes Aegyptij, prius quidem calfactam infundebant uasis, sub solis occasu: dein uasa ipsa sublimia appendebant fenestris ad uentum uersis, ut tota nocte refrigerarentur: Postea uerò ante solis exortum, uasa deponebant humi, aqua frigida conspergentes, folijsq; herbarum frigidarum tegentes. Com. 4. in lib. 6. Epid. cap. 10.

Aquam optimam, atque omni ex parte laudabilem esse eam, quæ omnino limi odorisq; mali est expers, quæq; nullam gustui exhibet qualitatem. ibidem.

Aquam, quòd natura frigida sit, tardè penetrare, corrumpiq; in hypochondrijs per acutos morbos. Com. 4. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. cap. 5.

Aquam uino temperatam distribui, deduciq; à uino per corpus. Com. 3. in li. de Rat. uict. in mor. acut. c. 40.

Aquam corrumpi in bilioso uentriculo. Com. 3. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. c. 40.

Aquam coctam refrigerari aut per aërem ambientem, aut per uentum aliquem: aut ob ædes, quæ in se frigidum

comprehendant aërem, aut per circumpositam niuem, aut si supponatur scaturigini aquarum, aut si demittatur in puteum, idq; dupliciter, interdum quidem uase calidam continente, in frigidam putei demerso: interdum autem supra illam suspenso. Com. 4. in li. 6. Epi. cap. 19.

Aquam turbidam percolari per uas fictile, quod porosum existat: uel etiam per linteum. ibidem.

Aquam, quæ cito calefit, & cito refrigeratur, leuissimam dici ab Hippocrate, idq; non pondere, sed facultate: quòd uidelicet non grauet uentriculum, & quàm citißimè permeet: grauem autem, huic contrariam. Com. in Aph. 26. lib. 5.

Aquam æthercam, quæq; cum tonitru delabitur, esse aptam ocularibus medicamentis. Com. 4. in libr. 6. Epidem. cap. 19.

Aquam boræam, quæ elaborata est, summè puram, & tenuem existere, inter hanc & nimbosam, mediam esse, quæ cum tonitruis destillat. Com. 4. in li. 6. Epid. c. 19.

Aquam boræam dici eam, quæ fit à uapore, ui caloris ambientis admodum attenuato, dissolutoq;, postea uerò coacto, concretoq;, ratione superuenientis frigoris. Cō. 4. in lib. 6. Epid. ca. 19.

Aquam boræam, quòd confecta, elaboratáque sit à calore, esse meliorem, quàm nimbosam eiusmodi destitutam elaboratione. ibidem.

Aquæ ex diuersæ naturæ substantijs cōcretæ, prius quidē quàm incalescāt, habēt substantias illas in minima comminutas, atq; uniuerso humori commistas: postea uerò quàm calfiunt, ac deinde refrigerantur, facilis est ipsarū secretio: nā quicquid ex eis est terreum, subsidet. At post calfactionem, ante quàm refrigerentur, omnes illæ substantiæ sunt colliquatæ, ac per ipsas aquas commistæ. Com. 4. in li. 6. Epid. c. 10.

tionem, quam etiam qui uelociter currunt, habent. ibi.

Asthma, hoc est anhelatio, absque febre quidem accidit, fitq; à craßis, lentisq; humoribus uias spiritus occupantibus, aut ab aliquo tuberculo crudo in pulmonibus consistente. Com. 4. in lib. 6. Epid. cap. 4.

Asthmate urgente crebrescit admodum respiratio, ualde sese dilatante thorace: faciésque rubentior redditur. Com. 2. in Prorrh. ca. 39.

Asthmata fiunt à pituitosis excrementis ad pulmones à capite destillantibus. Com. in Aph. 31. lib. 3.

Asthmata fieri tum propter humorum motum ad internas partes: tum propter frigiditatem. Com. in Aph. 22. lib. 3.

Asthmatica, acutáq; difficultas respirandi, oritur ob flatus, pituitæq; multæ ex capite in pulmonis bronchia per asperam arteriam defluxum: atque ex pleuritide in ea translata: & pure multo, propter affectionem aliam, medium instrumentorum duorum occupante locum. Cō. 2. in Prorrh. c. 39.

Astricta sunt aperienda, & rarefacienda moderatè calfacientibus. Com. 2. in lib. 6. Epid. cap. 1.

Astringenti ui præditum succum, habere aliquid, quod refrigeret. Com. 5. in lib. 6. Epid. cap. 23.

Astringentes cibi cogunt, constringuntq; corpora, uiasq; tum distributionis, tum alimoniæ, tum eius, quæ foras fit, perspirationis, conniuere faciunt, quas reclusas, apertasq; esse conducit. Com. 1. in lib. de Rat. uic. in mor. acut. cap. 18.

Astringentia edulia, ut os uentriculi roborant, sic plus iusto exiccant. ibidem.

Astringētia medicamēta sunt frigida. Com. 4. in lib. de Articul. cap. 21.

Astringentia addunt robur retentrici potentiæ. Com. 5. in lib. 6. Epid. cap. 28.

Astringentibus nemo utitur

cibis

Audi

Axillares uenæ oriuntur à coniugio illo uenarum, quæ alunt octo supremas costas, in quod uidelicet caua scinditur, prius quàm in iugulares diuaricetur. ibidem.

B

Albi natura cerebrũ sortiuntur humidũ, aut linguã, aut utrunq;. Com. in Aph. 32. lib. 6.

Balbutiẽtes natura, ob solam linguæ immodicam humiditatem, id in prolatione uitiũ patiuntur. ibidem.

Balbutire uitium est prolationis, non potente lingua exquisitè exprimere uoces, quæ per T & R proferuntur, sed R literam perinde ac L pronuntiante: idq; uel quòd sit breuior, quàm ut poßit inniti primoribus dentibus: uel quòd humidiorem constitutionem sortiatur. ibidem.

Balbutire nonnullos, quibus lingua uehementer est exiccata. ibidem.

Balneæ dulcium aquarũ, corpora ex multo frigore in itinere ferme emortua, calfaciunt: nec tamen exustos & æstuãtes oblædunt: quin imò & oblectãt ipsos, & siti liberant. Cõ. 3. in li. de Offi. c. 15.

Balneæ nõ cõueniunt, ubi inflammatio aliqua, uel absq; inflammatione, humoris putredo igneum calorẽ accẽderit, prius quàm noxij humores uacuentur, aut concoquãtur. Com. in Aph. 42. lib. 7.

Balneæ calidæ natura, aptæ sunt obsistere purgationibus. Com. in Aph. 5. li. 4.

Balneæ imbecilliter, ac solam ferè cutem euacuant. Com. in Aph. 15. li. 3.

Balneæ dulcis aquæ quibus ex usu sint febribus, require Febres ab exustione.

Balnearum calor est humidus, moderatusq;, & potestate refrigerat. Com. 5. in lib. 6. Epid. c. 36.

Balneum est aduersißimum ijs, qui æstuosa febre, quam salsa pituita putrefacta produxit, laborãt. Com. 3. in li. de Rat. uic. in mor. ac. c. 62.

Bobus

Cali

e

pro

Canis

uict. in mor. ac. cap. 46.

Cibatos bene à principio, nihil proficere accidit ob totius corporis uitium, cũ partium appetentium uigore. Com. in Aph. 32. li. 2.

Cibus simpliciter dictus, solidas animalis partes humectat propria ratione. Com. in Aph. 13. li. 4.

Cibus ratione propria minimè morbi affectionem iuuabit. Com. 1. in li. de Rat. uict. in mor. ac. c. 44.

Cibus longo tempore debet paroxysmũ præcedere. Cõ. 3. in li. 1. Epid. c. 5.

Cibus paulò deterior, sed suauior, interdum redditur melior ab appetente ipsum uentriculo. Com. in Aphor. 38. lib. 2.

Cibi uirtus est, quòd probè alteretur. Cõ. in Aph. 26. li. 5.

Cibi quantitatem præscribimus pro portione illius quod effluit à corpore. Cõ. 1. in lib. de Rat. uict. in morb. acut. cap. 44.

Cibi parsimonia ijs qui congestos habent pituitosos humores, uel probo sanguine abundant, sitim, & laßitudinem remouet: in quibus uerò biliosus humor redundat, uel penuria sanguinis adest, neque sitim, neq; laßitudinem aufert. Com. 3. in lib. 6. Epid. c. 28.

Cibi exhibẽdi tẽpus quàmplurimum abesse debere ab acceßionis principio. Com. 4. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. cap. 114.

Cibi offerendi tempus in morbis longis sit, ubi acceßio iam inclinauit: in acutis uerò, ea declinatio expectanda non est, quum sit uerendum, ne futura acceßio festinet. ibidem.

Cibi offerendi tempus ex morbo non prohibente inuenitur. Com. 1. in li. de Rat. uic. in mor. ac. c. 45.

Cibum interdum sumi ab Hippocrate pro alui excremento. Com. 1. in lib. de Rat. uict. in mor. ac. c. 32.

Cibi, si præsertim concoctu faciles, sumantur priùs: coctu autem difficiles ingeran

Coi

tim, frigiditatem contemperans. ibidem.

Conuulsioni ob inflammationem corporum neruosorum ulceratorum, contraria uehementer est aqua frigida. Com. *in* Aph. 21. *lib.* 5.

Conuulsionẽ fieri ob euacuationem exhaustis neruis. Com. *in* Aph. 1. *lib.* 5.

Conuulsionem fieri ex repletione & inanitione corporum neruosorum, à quibus motus uolũtarius perficitur. Com. *in* Aph. 1. *lib.* 5.

Conuulsionem fieri ex plenitudine & inanitione. Com. *in* Aph. 26. *lib.* 2. & Com. *in* Aph. 13. *lib.* 6.

Conuulsionem esse morbum acutum absque febre. Com. *in* Aph. 30. *lib.* 5.

Cõuulsione haud facilè corripiũtur absoluti ætate: correptiq; semel, ægrè recuperantur. Com. 3. *in* Prognos. *cap.* 34.

Conuulsiones fiunt à pituitoso, & à melãcholico humore. Com. *in* Aph. 56. *lib.* 6.

Conuulsiones superuenientes febribus æstuantibus, sunt letales: non letales uerò, quæ præueniũt illas. Commen. *in* Aph. 57. *lib.* 4.

Conuulsiones in toto corpore, interdum salubriter fiunt, nempe dum uniuersas calfaciunt partes, discutiũtq; & transmittunt humores impactos per corpus. Com. 4. *in lib. de* Rat. *uic. in mor. acu. cap.* 27.

Conuulsiones affligunt pueros, quia neruosæ partes in eis non satis ualidæ sunt. Com. *in* Aph. 25. *lib.* 3.

Conuulsiones potißimùm offendunt pueros, qui & crassißimi sunt, & aluos duras sortiuntur. Com. *in* Aph. 25. *lib.* 3.

Conuulsiones à siccitate neruorum ortæ, sunt difficillimæ. Com. *in* Aph. 13. *lib.* 7.

Conuulsiones rarò fiunt ab uteri inflammationibus: si fiant tamen, periculosæ existunt. Commen. 3. *in* Prorrh. *cap.* 27.

Conuulsiones accidunt, ubi musculi præter uoluntatis

imperium

mortem: cum adiectione autem, mutatio ad salubriorem, aut deteriorem dispositionem. ibidem.

Crisis omnis fit cum aliqua euacuatione conspicua, aut abscessu. ibidem.

Crisis ut bona fiat, coctionem praecedere oportet: subsequi uerò discretionem, & postea euacuationem. Commenta. in Aph. 22. lib. 4.

Crisis bona fieri in crudo morbo non potest. Com. 1. in Prorrhe. c. 13.

Crisis, inquire Iudicia.

Crisis generale significatum, mortem complectitur. Commenta. 3. in libr. 3. Epidem. cap. 74.

Crisim uocari ab Hippocrate repentinam mutationem morbi. Commen. 3. in libr. 1. Epid. cap. 16.

Crisim fieri perpetuò, aut natura superante morbum, aut uicta ab eo. Com. 3. in Prognostica, cap. 6.

Crisim futuram in diebus paribus, si accessiones in similibus fiant: sicuti imparibus, si per dies impares ipsae accessiones contingant. Commenta. 3. in lib. 1. Epid. cap. 18.

Crisim praecedens nox solet esse difficilis. Com. 2. in lib. 6. Epid. c. 22.

Crisim uocari ab Hippocrate uel perfectam morbi solutionem, uel permutationem eam, quae usque adeò insignis sit, ut aeger periculum omne euaserit. Com. 1. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. cap. 25.

Crisim praecedens nox, tum ob rigorem, tum ob iudicium quod in eo fit, solet esse difficilis. Com. 1. in libr. 6. Epid. c. 9.

Crises malae dicuntur, quae cum naturalibus uacuationibus, uel abscessibus factae, non solùm aegros nihil iuuerunt, uerùm etiam deterius habere, quàm antea, fecerunt. Com. 2. in Prorrh. cap. 57.

Crises

caloris copiam declarat. Cõ. 2. in Prog. cap. 20.

Deiectio glutinosa, exigua, candidaq́; , pinguedine absumpta ab igneo, non tamen uehementer maligno, calore efficitur: subcrocea uerò, ac læuis, absumpta quoque pinguedine fit, uel propter uehementiorem calorem, uel quòd pinguitudo ipsa uetusta & semiputris existat. Cõ. 2. in Progn. c. 21.

Deiectionem reddi candidam, quòd nulla bilis descendat ad intestina. Com. 2. in Progn. cap. 17. & c. 20.

Deiectionem naturalem esse subrufam, ratione bilis à iecore descendentis. Com. 2. in Prognostica, c. 17.

Deiectionem inuadentem fieri, si uel nulla sit distributio cibi facta à uentriculo, uel ex iecore, aut liene aliquis in ipsum humor descenderit. Com. 2. in Prognostica, cap. 14.

Deiectiones ostendunt cruditatem & concoctionem eorum quæ in uentre coquuntur. Com. 2. in libr. 1. Epid. cap. 44.

Deiectiones uariantur, quantum ad naturam ætatum attinet, secundum eas quæ in corpore mutantur dispositiones, ex quibus aluus siccior, humidiorue fit. Commen. in Aph. 20. lib. 2.

Deiectiones albæ fiunt, quum flaua bilis, ampliùs in uentrem non confluit. Com. 1. in Prorrhet. c. 13.

Deiectiones albæ fiunt etiam ob ciborum colorem. ibidem.

Deiectiones albæ fiunt non defluente ab hepate, in uentriculum bile. Commen. 3. in Prorrh. cap. 25.

Deiectiones spumosæ & synceræ, prauæ affectionis sunt signa. Commẽ. 2. in Prorrh. cap. 14.

Deiectiones synceræ dicuntur, quæ duntaxat unum, qui excernitur humorem, purum & impermixtum obtinent. ibidem.

Deiectiones in se habentes pinguia, sunt quidem prauæ, non tamen omnino exi-

Deli

Deligatio in sinum, inquire, Sinus deligatio.

Deligatio ex utraque ulceris parte iniecta, in eo gignit inflammationem. Com. 3. in li. de Fract. c. 8.

Deligatio inflammatis partibus obest, grauando. Com. 2. in lib. de Off. c. 31.

Deligatio inflammatis particulis eo tantùm nomine confert, ut medicamenta admota prohibeat, quo minus excidant. ibidem.

Deligatio præstat, ut quæ abscessere, adducantur: quæ expansa sunt, contrahantur: quæ extorta sunt, dirigantur. Præf. in libr. de Fascijs.

Deligatio in abscessibus à parte sana inchoanda est: atque ad sedem exulceratam finienda. ibidem.

Deligatio dilatatarum partium, ut earum quæ abscessere, incipit à sanis partibus, paulatimque ad cutim manifestè exulceratam progreditur. A remotioribus tamen inchoatur locis, quàm quæ in ijs quæ abscessere solet administrari. Com. 2. in li. de Off. c. 30.

Deligatio, Inquire, Fascia.

Deligatio, quæ à læsa quidem parte incipit, desinit autem in superiorem, non modò influxum humorum arcet, uerùm etiam aliquid ex eo quod in laborante particula continetur, ad supernas partes repellit. Quæ uerò à membro quidem læso incipit, desinit autem in partes infernas, sanguinem redundantem à læsa particula ad ipsius membri partes extremas exprimit: utraque autem os compositum cõtinet, ut minimè contorqueatur. Com. 3. in lib. de Off. cap. 3.

Deligatio quæ ualentis partis plurimum occupat, ualentiùs membrum confirmatum continet: humorésque ab affecta particula extrudit ad proximas: nec non quod ex supernis partibus defluit, solet arcere. Commenta. 3. in lib. de Off. cap.

Deligationem æqualem, & quæ in neutram inclinet partem, administrare debemus in ulceribus, cùm transuersa oßis fractura, particulæ affectæ circumponentes splenia in orbem. Commenta.2.in lib.de Off. cap.12.

Deligationem bonam efficit moderatio. Com. 2. in libr. de Off. cap. 4.

Deligationem in contractis particulis esse ab affecto loco inchoandam: ac dein cutem auertendam ad circunsitas regiones: nec non subiectum spatium, in quod labra erant deuoluta, linamentis implendum. Commentario.2.in libr.de Offici.capi.31.

• Deligationem magis in ea parte esse astringendam, unde uolumus exprimere sanguinem. Commen.3.in li. de Fract.cap.15.

Deligationem ordiendam esse ab ea parte, in quam peruertitur membrum: ac mox deducendam esse in contrariam. Commen.1.in libr. de Fract.c.3.

Deligationes laxiores, dimoueri sinentes fracta ossa, eorum confirmationem corrumpunt: arctiores uerò, excitantes dolorem, gignunt inflammationem. Commentario 1. in libr. de Fractur. cap.1.

Deligationes præstant duos usus: unum, quòd partes confracti oßis, rectè à nobis inter se compositas, firmiter continent: alterum, quòd lintei medicamentum arcendis inflammationibus aptum, impositum supra affectas partes conseruant. Commenta.1.in lib.de Frac. cap.21.

Deligationum hæ quidem à partibus deligandis fuerunt suum nomen sortitæ: ut oculus, nasus, & inguen: aliæ ab animalium similitudine, ut cancer, accipiter, aries, lepus, atque testudo. Præfat. in lib.de Fascijs.

Deli

Den

Desipiētiæ, quæ in calidis fiūt febribus, non sunt feroces. Com. 1. in Prorrh. cap. 25.

Desipientiæ sequuntur acres excandescentias, & bilem amaram in stomacho, uel cerebro, consistentem. Com. 2. in lib. de Rat. uic. in mor. acu. cap. 44.

Desipiētiæ prælanguentium, quæ ex sapientis sedis affectione oriuntur, sunt pessimæ. Com. 1. in Prorrh. ca. 8.

Desipientiæ temporariæ possunt oriri, uel ex carbonum caliditate, uel ex uini potione, uel domo calcis retinente qualitatem. ibidem.

Desipientiæ ferinæ sunt illæ, in quibus ægri calcitrant, pedibus feriunt, mordicus impetunt, & excandescunt, eos qui ingrediuntur, ceu hostes existimantes. Com. 1. in Prorrh. cap. 25.

Desipientias illas, quæ non sunt ualde feroces, & deinde desinunt, suspectas haberi ait Hippocrates, ipsisq; tanquam non redituris haud fidendum esse. ibidem.

Desipuisse omnes ægros, quibus magna simul & rara spiratio fuisset. Com. 1. in Prorr. cap. 4.

Destillationes uocantur propriè, quæ ex capite per asperam arteriam ad pulmonem defluunt. Com. in Apho. 12. lib. 3.

Destillationes quæ à capite in pulmonem defluunt, pro malignis habendæ sunt, quando id quod destillat, tenue fuerit, uique erodendi præditum. Hæ siquidem neque in pulmone eousque sinendæ sunt, donec per coctionem fuerint crassiores redditæ, quòd prius quàm coquantur, uiscus ipsum exulcerēt: neque etiam expellendæ statim, quòd tusses uehementes excitent, à quibus rursus repletur caput, periculumq; est, ne aliquod uas rumpatur. Com. 3. in lib. 6. Epid. cap. 18.

Desudatio omnis demonstrat uel copiam in sudantibus partibus, uel facultatis retentricis imbecillitatē. Com. 3. in

Diutini

Dysen

Dysenteriæ hepaticæ, quæ ob uisceris imbecillitatem contingit, uictus tenuißimus conuenit. Commen. 4. in lib. de Arti. c. 41.

Dysenteriæ si unà cum inappetentia febris superueniat, putredo aliqua circa ulcera, uel effatu digna inflammatio, adesse significatur. Commenta. in Aphor. 3. lib. 6.

Dysenteriam interdum fieri suppuratis tuberculis, eorúmque humore ad intestina confluente. Commentario 3. in libr. de Artic. capi. 5.

Dysenteriam esse duplicem: unam, quæ in ulcere intestinorum consistit: alteram, quæ fit, ubi copiosus sanguis per uenas pertinentes ad intestina, uacuatur. Commenta. 3. in libr. 3. Epid. cap. 70.

Dysenteriam sumi communiter pro intestinorum ulcere: nonnunquam etiam pro cruenta deiectione per aluum: ut quando præ imbecillitate iecinoris, sanguis deijcitur. Commenta. quarto in libr. de Articu. capite 40.

Dysenteria incipiente, pinguia excernuntur: procedente, ramenta: absoluta autem reddita, quædam caruncula: quo tempore curationem non recipit. Commentario in Aphorism. 26. lib. 4.

Dysenteria infestante, habendam esse rationem iecinoris. Commenta. quarto in lib. de Arti. cap. quadragesimo.

Dysenteria corripi eos, qui uehementem sanguinis eruptionem sunt paßi: ibidem.

Dysenteriæ fiunt ab humoribus acribus: sunt autem intestinorum ulcerationes, primùm quidem superficie tenus abrasorum, processu uerò temporis, profundiora habentium ulcera, omninoq; putrilaginosa: quo ma-

ximè tempore condolescens ipsis uentriculus, circa concoctiones offenditur: qua læsione magis ad superna tendente, compatiente ore uentriculi, fastidium ciborum gignitur. Commentario in Aphorism.3.lib.6.

Dyspnœam inferunt pleuritis, peripneumonia, ac reliquæ thoracis, & pulmonis paßiones. Commenta. in Aph.50.lib.4.

Dysuria dici potest & quæ cum dolore mictio fit, & quæ cum difficultate aliqua. Commenta. in Aphor. 48. lib.7.

Dysuriæ, si quidem cum dolore adsit, inflammatio, & abscessus, & ulcus, & inæqualis intemperatura, & spiritus flatulentus, potest in causa existere: si uerò cum aliquo motu difficili, uel potentiæ imbecillitas, uel tumor præter naturam. Commenta. in Aphoris.48. lib.7.

Dysuriam ortam ab inflammatione, plenitudineq́; uenæ sectio soluit. Commen. in Aph.36.lib.6.

E

EBrius repentè obmutescens, moritur. Commen.3.in Prorrh.c.29.

Ebrij quandoq; balbutiunt, quòd multa humiditate perfundatur, ab eaq; opprimatur cerebrum. Com. in Aph. 32.lib.6.

Ecchymoma, hoc est suggillatio, fit, ubi per contusiones carnis, sanguis ad regionem subcutaneam effunditur. Commen.3.in libr. de Offic.c.30.

Ecchymosis dum fit, sanguis effunditur in spatia uasi circumiacentia. Commen. in Aph.20.lib.6.

Εκχυμώσεις appellari ab Hippocrate effusiones, euacuationesq́; factas à uasis. Commenta.2.in lib.6.Epid. cap.7.

Eclegma optimum ad thoracis pulmonisq́; expuitiones, fit

Emor

gigni

Equus

Excre

Com.

bis, celeriter ĩ cõtrariã dispo sitionẽ mutãtur: nã quũ proprio calore sint destitutæ, atque febrili incalescant, qui à corporis medio exorsus, flammæq; instar, uniuersum corpus depascẽs, illas cõcalfacit: sanè quum hic trãspirauerit calor præter naturã, statĩ refrigerãtur, restĩcta scilicet naturali ipsarũ caliditate. ibid.

Extremarũ partiũ refrigeratio & liuor, in acutis febribus, emortui, extinctiq; natiui caloris est signum. Com. 1. in lib. 3. Epid. cap. 4.

Extremis partibus calfactis, ad mẽbra ipsa cõfluit copiosus sanguis: id q, ex calore et rubore in eis excitato, liqdò cõstat. Cõ. 3. ĩ li. de Off. c. 35.

Extremis morbis extremas exquisitè curationes esse adhibendas. Comm. 1. in libr. de Fract. c. 21.

Extremorum perfrigeratio & liuor, tertio die adueniẽs per morbum acutum, præsertim in adolescente, letalis est. Commenta. 2. in lib. 3. Epid. cap. 5.

Extremorum perfrigeratio fit ob magnitudinem inflammationis in aliquo consistentis uiscere: & propter deliquium animi: & quia natiuus calor extinguitur, uel suffocatur à plenitudine: & ob dolorẽ uehemẽtem in medijs corporis partibus cõsistẽtẽ, cuius ratione intrò cõfluit sanguis ab externo corporis ambitu. Cõ. in Aph. 26. li. 7.

Extremorũ perfrigeratio, si in principio morbi ad grauissimã febrem accedat, signum perniciosißimum est. Com. 3. in lib. 1. Epid. c. 21.

Extremorum refrigeratio in ardentibus febribus, perniciosißimum est symptoma et signum. Commen. 2. in lib. 1. Epid. c. 75.

Extremorum refrigeratio in ardentibus febribus, signum est uniuersum sanguinem cõfluere ad uiscera interna. Extremas autem partes destitui illo, ac proinde refrigerari, mortificarique, utpote ab ipsa natura desertas. ibidem.

F

Febres

Febres

Febres benignæ ex æquo totũ corpus exurunt. Com. 13. in Prorrh. cap. 61.

Febres longæ ob multitudinẽ fiunt humiditatis. Commen. in Aph. 16. lib. 3.

Febrium, quæ tertio quoq; die inuadunt, nec desinunt integrè, quædam cum horrore accedentes, dum à primo insultu ad incrementum cõtendunt, tametsi iam esse mediocriter progressæ uideantur, alterum horrorem, cum constrictione inducunt. Ab hoc alterum incrementum: dein aliam constrictionem, horroremq́; : nam iterum hæ, térq;, repetunt. Postridie aliam habent priore minorem accessionem, sine priorum repetitione, isq; illis est deinceps perpetuus circuitus, ut binæ, quas dixi, binis fiant diebus accessiones. Aliæ autem habent tertio quoq; die accessionem, citra insultus illos horrificos, citraq; repetitiones, unamq; habent accessionem tertio quoque die, atque accessione carent secundo die. Vnum itaque hæ continuum, æquabileq; usq; ad uigorem, à primo insultu incrementum sortiuntur. Cõmentario 3. in lib. 1. Epidem. cap. 5.

Febrium essentia est calor præter naturam, per uniuersum diffusus animal, aut certè per plures, uel per maximè principes partes. Com. 1. in lib. 6. Epid. cap. 28.

Febrium primæ, præcipuæ, atque ex propria substantia sumptæ differentiæ, eæ sunt, quæ ex calore ipso accipiuntur. ibidem.

Febrium modorum primam certißimamq́; notitiam, ab ijs quæ in corpore apparẽt, assequeris: mox uerò, quæ ab externis causis comparata est, ad eorum quæ sunt à te reperta, exactiorem fidem, non parum conducit. Commenta. 1. in libr. 6. Epidem. cap. 9.

Febrium alias esse acutas, alias diuturnas: item alias benignas, alias malignantis naturæ: præterea alias or-

dinatas, alias ordine destitutas: ac deniq; alias inuadentes per circuitus, alias omnino erraticas. Com. 1. in li. 6. Epid. cap. 28.

Febrium esse genera tria: unum, ephemerarum: secundum, hecticarum: tertium, acutarum, quæ putridorum humorum sunt comites. Com. 1. in lib. 3. Epid. c. 5.

Febrium cum rigore inuadentium, desinentium autem integrè cum biliosis uomitionibus, deiectionibúsue, aut sudoribus, causa est flaua bilis, totum permeans corpus. ibidem.

Febrium acutarum differentijs adscribebat Praxagoras phreniticas, lethargicas, & ictericas febres. Comm. 1. in lib. 6. Epid. c. 28.

Febrium quæ tertio quoq; die inuadunt, hæ quidem intermittuntur integrè: illæ autem secus. Rursus, intermittentium integrè, quædam accessionem habent horis duodecim circunscriptam: quædam longiùs productam. Commen. 3. in libr. 1. Epid. cap. 5.

Febrium insultus cum sudore, significant plenitudinẽ. Cõ. 1. in Prorrhet. c. 15.

Febrium malignarum symptomata sunt perpetuus sudor, non ex toto corpore manans, perfrigeratióq; extremorum. Com. 1. in lib. 1. Epidem. cap. 23.

Febrium uniuersum genus atque essentia in caloris differentia consistit. Com. 1. in li. 6. Epid. c. 28.

Febrium ab inflammatione, aut maligna putredine ortarum, accessio, nunquàm desinit integrè. Com. in Apho. 43. lib. 4.

Febribus omnibus, quæ alternis diebus exacerbantur, duo dies, duæq; noctes, intercedunt mediæ inter duas accessiones. Raró siquidem inuenias, febrem supra tria interualla exacerbatam, quæ integrè desinat. Com. 2. in lib. 6. Epid. cap. 22.

Febribus acutis propriũ esse, ut urantur extremæ corporis

lib.6.Epid.cap.13.

Febrientes lædunt deambulatio, cursus, fomenta calida, luctatióq; : ut quæ calorem undiq; adaugent. Com. 3. in lib. 6. Epid. c. 31.

Febrilis calor tangentibus aut acris, mordaxq; uidetur: aut molestus mediocriter. Nam suaue id, & familiare, quod naturali calori inest, ille nunquam habuerit. Com. 1. in li. 6. Epid. cap. 28.

Febrilis calor est siccus, squalensq;. Commenta. 2. in libr. de Rati. uict. in morb. acut. cap. 22.

Febrilis calor interdum apparet multus, acerrimusq;: interdum multus quidem, non tamē acerrimus: est quū acerrimus quidem, minimè autem multus uideatur. Cō. 1. in lib. 6. Epid. c. 28.

Febrilis calor interdum quidem se squalidum, ac perquàm siccum, sæpe uerò halituosum & humidum repræsentat. ibidem.

Febrilis calor primò recentem & tenerā pinguitudinē liquat, dein duriorem & uetustiorem, postea carnem: mox solida corpora, quibus liquatis, squamulæ cum urina excernuntur. Com. 2. in Prog. cap. 28.

Febrilium calorum, hi quidē, ut statim à principio sunt iudicati, ita etiam permanent: alij uerò, aut adauctā, aut imminutam eā, quā inter initia repræsentabant, differentiā afferūt. Sunt & nōnulli præterea, qui aliā quandam referunt, ab ea quæ à principio erat, prorsus mutatam. Commen. 1. in lib. 6. Epid. c. 28.

Febrire putantur non modò, qui in superficie exteriori igneam habent caliditatem, uerùm multò magis, qui in alto corpore, uisceribúsque illam poßident. Comm. 1. in Prorrhet. cap. 7.

Februarium esse secundum mensem à solstitio brumali, compræhendiq; diebus duodetriginta. Commen. 1. in li. 1. Epid. cap. 1.

Femur faciliùs in exteriorem & interiorem genu partem prola

Fla

drimestrem, præter cæteros iniurijs resistere. Com. 3. in lib. 1. Epid. cap. 30.

Fœtus calidiores in calidiore uteri parte consistunt. Com. 2. in lib. 6. Epid. cap. 43.

Fœtuum connexiones eandem habent proportionẽ ad uteros, quam fructus ad plantas. Com. in Aph. 1. lib. 4.

Fomentum est securißimum remedium, omninóque utile, uel tanquam signum ad dignotionem, uel tanquam causa sanitatis oculorum. Com. in Apho. 31. lib. 6.

Fomentum primò quidem calore suo nonnihil præsidij adfert oculorum fluxionibus: ac paulò pòst auget dolorem, atque ita facienda indicat. ibidem.

Fomentũ ex hordeo & orobis comminutis, feruefactisq; in aceto paulò minùs aquato, quàm ut bibi poßit, commendatur ad leniendum dolorem pleuriticum. Com. 2. in lib. de Rat. uict. in mor. acu. cap. 5.

Fomentum ex furfure feruefacto in aceto, commendatur in pleuritide. Com. 2. in lib. de Rat. uict. in morb. acut. cap. 5.

Fomentum sumi pro calore cuiusuis rei, qui extrinsecus nobis occurrit, siue ab igne, siue à balneis, proficiscatur. Comm. 3. in lib. 6. Epid. cap. 31.

Fomenta calida leniunt oculorum dolorem à fluxione ortum: sed alteram fluxionem accersunt. Com. in Aph. 31. lib. 6.

Fomenta calida cutem affecti lateris ad perspirationes rariorem reddunt, phlegmonesq; sanguinem tenuant, ac per halitum digerunt. Com. 2. in lib. de Rat. uict. in morb. ac. cap. 1.

Fomenta calida si pleuriticum dolorem non soluerint, corpus uniuersum insigni aliqua uacuatione præuacuabis. ibidem.

Fomenta si dolorem non sedent, ab eis desistes, ac totum corpus uacuabis. Com. 2. in lib. de Rat. uict. in mor. acu.

Fract

alioqui uerendum est, ne extantes eminētiæ frangantur. ibidem.

Fracti oßis partes, quum ob siccitatem genuinam non possint perinde ut caro, simul coalescere, callo quodam circa oras ipsius orto, qui tanquam earum copula existit, iunguntur. Com. 1. in lib. de Fract. cap. 41.

Fracto oßi duplici fascia esse opus, atque utriusque circumuolutionem ab affecto loco inchoandam esse: indeq; priorem superius distribuendam, alteram uerò, inferius. Com. 1. in lib. de Fract. cap. 25.

Fractum membrum, si postridie à deligatione in eius extremis partibus conspiciatur magnus & durus tumor, soluendum esse, moxq; perfundendum hydrelæo copioso & calido: dein uerò ligandum rursus, sed laxius. At si secunda die nullus appareat tumor, tertia deligatione soluta, deligabis rursus, uehemētius fascias constringens. Comm. 1. in lib. de Fract. cap. 38.

Fractum membrum, in ipso initio morbi extendendum esse: Tertia uerò uel quarta die, dolorem leuandum. Cō. 3. in lib. de Fract. cap. 33.

Fracta ossa haud quidem solidantur secundum intimas partes, sed secundum exteriorem superficiem duntaxat. Com. 1. in lib. de Artic. cap. 65.

Fractis oßibus cibi congruentes sunt, ptisana, beta, malua, atriplex, blitum, cucurbita, & pisces, quibus molles sunt carnes. Comm. 1. in lib. de Fract. cap. 46.

Fracta ossa, & perperā conformata, rursus frangenda esse, postquàm fota fuerint hydrelæo calido: ac dein compingenda. Cō. 2. in lib. de Offi. cap. 25.

Fracta ossa, quàm rectißimè extendenda esse. Comm. 1. in lib. de Fract. cap. 1.

Frangi ossa cōtingit, uel contusa ab aliquo duro & graui: uel incisa simul cum adiacente

Hyeme

Ilcos

Inflam

Instru

Inter

Iusti

Legisla

Legislatores eadẽ pœna eos, qui falsò accusant, afficiunt, qua illi quos accusarunt plectendi essent, si damnarentur. Gal. contra Iulianum.

Legumina omnia uẽtrem implent, coctúque difficillima sunt, quæ cruda existunt: frixa, flatuosa minùs, sed concoctioni non minùs renituntur. Quæ autem plurimùm cocta sunt, ea existunt moderatiora. Com. 4. in lib. de Rat. uict. in mor. ac. cap. 92.

Lens, si ulceribus inflammatis, instar cataplasmatis admoueatur, uidetur confluentes succos refrænare & repellere, sua facultate astrictoria. Habet præterea aliquid cõcoquens, suppurãsq́; quod minimè frigidis inest. Com. 5. in lib. 6. Epid. ca. 33.

Lens exiccans cibus existit, non autem frigidus, sicuti neque etiam calidus, sed ex utraque substantia mistus, illa nempe, quæ cohibet, frigida & terrea: altera uerò quæ ciet aluum, calida. Vel dicendum est, lentem parumper declinare ad calidius. ibidem.

Lens, milium, & fœnũ græcum, tanquam medicamenta ob quosdam uentris morbos exhibentur, non tanquam nutritura cibaria. Com. 1. in lib. de Ratio. uict. in mor. ac. cap. 12.

Lens cum cortice assumpta, uentris turbationem inducit. Com. 4. in lib. de Rat. ui. in morb. acu. cap. 94.

Lentem ex contrarijs constitutam esse substantijs: altera, quæ aluum compescit: altera, quæ eandem ad excretionem stimulat. Com. 5. in lib. 6. Epid. cap. 33.

Lenticulæ solidum corpus uentrem cohibet: ius autẽ, ipsum proritat, atque subducit. Com. 1. in lib. de Rat. uict. in morb. ac. cap. 18.

Lenticulam ex aceto præparatam, qui pleuritico in ea morbi declinatione, quæ nihil aliud quàm coctorum expuitionem desyderat, obtulerit, is non immeritò languenti ipsi, qui sequenti no-

cte

Lienteria est uelox exitus comestorum, ac bibitorū, quæ talia deijciuntur, qualia deuorata fuerunt. ibidem.

Lienteria potest fieri, ab acrimonia humorum, exulceratis secundum superficiem internam uentriculo & intestinis, idq; facultate nihil perpessa. ibidem.

Lienteriam ab acritudine humorum ortam, ab ea quæ ob imbecillitatem fit, distinguit doloris sensus. ibidem.

Lienteriæ causa est imbecillitas uentriculi totius, & intestinorum, ob quam sustinere cibos nequeuntia, confestim ipsos excernunt. ibidem.

Lienteriam sanat acidus ructus. Commen. 6. in libr. 6. Epid. cap. 8.

Lienteria laborantes ob frigidum succum, ructus acidos edunt. Com. in Aphor. 1. lib. 6.

Lienteriæ, sunt ueloces, & sine aliqua transmutatione, ciborum excretiones, aut propter ulcerationes in summa parte uentriculi, aut ulcus intestinorum, uel propter facultatis retentricis imbecillitatem. Com. in Aph. 22. lib. 3.

Lienteriæ fiunt, hæ quidem à pituita frigida: hæ à sola intemperie: hæ ab ulcerosa dispositione. Commentario in Aphorism. 30. libr. tertij.

Lienterias fieri facultate retentrice imbecilliori reddita. Commen. 3. in lib. 3. Epid. cap. 53.

Ligamentum est corpus exangue, nullam poßidens cauitatem, & ab oßibus enatum. Commen. 1. in 6 li. Epidem. cap. 1.

Ligamenta oriuntur ab oßibus, neruisq; sunt robustiora. Commen. 3. in li. de Art. cap. 9.

Ligamenta hærent oßibus. Commen. 3. in lib. de Fract. cap. 57.

Ligamenta uocantur ligantes nerui. Commentario 4. in libr. de Articul. capite 42.

Liga

ratione aliquorum humorum, nisi ij aut in uentriculo contineantur, aut præ uehementi calore fusi, atque in spiritum uersi, in sublime ferantur. Commen. 5. in li. 6. Epid. cap. 14.

Lingua aspera redditur, ob immodicam siccitatem: nigrescit autem, ob calorem immoderatum. Comm. 4. in lib. de Rat. uic. in morb. acu. cap. 4.

Lingua non uocale instrumentum, sed dialecticum, hoc est, sermocinatiuum, existit. Cō. 1. in Prorrhet. c. 3.

Lingua, quum habeat uenas ampliores, substantiáq; rara & spongiosa constet, alijs particulis, quæcunque duræ densæq; fuerint, promptiùs suscipit intra se succos serosos, ab eisq; instar lanarum, inficitur. Commenta. 5. in li. 6. Epid. c. 14.

Lingua euidentißimè dulcem saporem percipit. Comm. 3. in lib. de Rat. uic. in morb. acut. cap. 11.

Lingua imbuta flaua bile, iudicat omnia esse amara: si salsa pituita imbuatur, salsa: si acida, acida. Commen. 1. in li. de Off. cap. 3.

Lingua, perinde ac urina, humorum dispositiones indicat. Comm. 5. in lib. 6. Epid. cap. 14.

Linguæ non modò color, sed gustatoria etiam facultas, qua nimirum prædita est, exuperantes indicat succos. Commen. 5. in lib. 6. Epide. cap. 17.

Linguæ talia apparent esse, quæ ab ipsa gustantur, quales sunt succi, quibus est delibuta. ibidem.

Linguæ conuulsiones, siccitatem musculorum ipsius, unà cum capite affectorum, consequuntur. Com. 1. in Prorrh. cap. 19.

Linguæ musculi à cerebro suos neruos suscipiunt. Commentario in Aphorism. 32. lib. 6.

Linguæ adustio, iecinoris calidam dispositionem significat. Com. 1. in lib. 3. Epide. cap. 4.

Mam

Man

Men

in lib.

Narium

gni, aut denique acri fluxione, ex quocunque uel paruo lumine offenduntur quàm maximè. Comm. 1. in libr. de Off. cap. 1.

Oculi supra modum relucentes, signum irascentium existunt. Comm. 3. in Prorrhet. cap. 32.

Oculi rubri sæpe sanguinis eruptionem prænuntiant. Com. 3. in Prorrh. c. 45.

Oculi peruertuntur, conuulsis musculis eos cõmouentibus. Commenta. 1. in Prognosti. cap. 10.

Oculi instabiles, commotiq́;, significant aut delirium, aut tremorem musculorũ, à quibus mouentur. ibidem.

Oculi effundunt pituitam uel ob organorum affectum, uel ob imbecillitatem regentis eos facultatis. ibidem.

Oculi puluerulenti, puluisculosiq́;, commune indicium existunt tabescentium, atq; phreniticorum. Comm. 1. in Prorrhet. cap. 17.

Oculi caui redduntur per omnes febres prolixas. Cõ. 2. in Progn. cap. 60.

Oculi firmißimam nobis notitiam adferunt corporis affectionum. Com. 4. in lib. 6. Epid. cap. 28.

Oculi concaui, squallidiq́;, ac decolores, uirium imbecillitatem indicant: ut benè colorati, & pleniores, humoreq́; splendente referti, robur earundem. ibidem.

Oculi, ob natiuam puritatem atq; nitorem, celeriùs quàm aliæ partes, mutationem colorum indicant. ibidem.

Oculi immobiles absolutum monstrant facultatis, quæ solet mouere musculos, casum: ægrè autem mobiles, proximè acceßisse illam ad hunc affectum. Commentario primo in libr. 6. Epide. cap. 26.

Oculi qui contorquentur, delirium, aut tremorem musculorum, à quibus mouentur, declarant. ibidem.

Oculorum suffusiones, cæterique morbi, ut rectè curen

rentur, non debet æger ad lucem conuersus esse, sed obliquè illam respicere. Commentario 1. in lib. de Offic. cap. 9.

Oculorum abiectio, symptoma est audaci aspectui contrarium: indicátque oculos diu apertos haud posse teneri, ob facultatis palpebras regentis infirmitatem. Commenta. 1. in lib. 6. Epidemion, capite uigesimonono.

Oculorum dolor absque plenitudine uniuersi corporis, ab obstructione & compactione craßi sanguinis ortus, balneum & uinum postulat: si uerò plenitudo adsit, sectionem quidem uenæ desyderat, non autem uinum, aut balneum. Commentario in Aphorism. 46. lib. 7.

Oculorum alba subinspiciuntur dormientibus, quòd oculi integrè claudi non possint, uel ob palpebrarum ariditatem, uel propter potentiæ mouentis ipsas imbecillitatem. Commentario in Aphoris. quinquagesimũsecundum lib. 6.

Oculorum affectibus non usqueadeò conuenire medicamenta stupeficientia, minusq; refrigerantia. Commentario in Aphorism. 31. lib. 6.

Oculorum rubor sequitur dispositionem cerebri phlegmonosam. Commentario in Aphorism. tertium libri septimi.

Oculorum alba, si rubra reddantur, sanguinis copiam indicant in cerebro; & illius inuolucris consistentis: interdum etiam inflammationem. Commentario primo in Prognostica, capite decimo.

Oculorum dolorem à fluxione acri ortum, corpore non existente pleno, cuidam adolescenti Galenus balneo solo sedauit. Commentario in Aphorism. trigesimũprimum lib. 6.

Oculorum diutinas fluxiones reuellendas ad fauces esse, acribus medicamentis palato illito, iussoq; ægro gargarizare, nisi uereamur ne fluxio ipsa conuertatur ad asperam arteriam, atque pulmonem. Com.2. in libr.6. Epid. cap.31.

Oculorũ immobilitas torporem quendam functionum in neruorum primordio indicat. Commenta.4. in libr. de Rat. uic. in mor. ac. c.26.

Oculorum uenulæ rubent, uel ob plenitudinem, uel inflammationem eorum, quæ in cerebro sunt: nigrescunt autem, & liuent refrigeratæ: refrigerantur uerò extinctæ. Commen.1. in Prognost. cap.10.

Oculorum instabilitas cum præcordiorum palpitatione, delirium indicat. Commentario 1. in Prognostica, capit.28.

Oculorum musculi primi sentiunt affectiones cerebri. ibidem.

Oculorum peruersio est symptoma principij neruorum. Com.2. in Prorrhetica, capi.34.

Oculorum diutinæ fluxiones sæpiùs sanatæ sunt, ex partibus secundum occiput sanguine misso, unà cum cucurbitulæ usu. Com. in Aphor. 68. lib.5.

Oculorum cauitas penuriam humorum indicat, imbecillitatemq; maximam. Commentario 1. in Prognostica, cap.10.

Oculis laborantibus mollem spongiam admouemus: quum non ferant fomenta per sacculos, & cataplasmata. Commentario 6. in lib.6. Epide. cap.5.

Oculis est dolorificum frigus diuturnum. Com.2. in libr.1. Epid. cap.6.

Oculos mouentium musculorum immobilitas fit, propter eorum uel resolutionem, uel æquam, & quæ in neutram partem uergat, tensionem: uel propter exactam mouentis musculos facultatis imbecillitatem. Comm.2. in

Pror

uehementiùs, excitat conuulsiones.ibidem.

Os uentriculi quàm promptissimè infert delirium, quoties insigni laborat inflammatione. Com.1.in Prog.c.28.

Os uentriculi primùm atque præcipuè, ab intempestiuis tum inediis, tũ cibis, affligitur. Comm.2.in lib.de Rat. uict.in mor.ac.ca.44.

Os uentriculi excitatur ad uomitum, cerebro insigniter læso. Com.1.in Pror.ca.10.

Os uentriculi oblectatur dulcibus quæ deuorantur. Com. 3.in lib.de Rat.uict.in mor. ac.cap.11.

Os uentriculi, quum uitali facultati suam affectionẽ communicat, infert syncopas: quum uerò animali, desipientias, uel cõuulsiones. Com. 2.in lib.de Rat.uict.in mor. ac.cap.47.

Os uentriculi maximè neruosum quum sit, confestim condolescit neruosis partibus. Commen.2.in lib.de Artic. cap.20.

Os uentriculi ne paruos quidem dolores perferre potest. ibidem.

Os uentriculi præcipuum habet sensum. Com.in Aphor. 24.lib.3.

Os uentriculi animum in sui affectus consensum trahit. Tardiores siquidem ad intelligendum, agendumq́; nos reddit, quo tempore frigidius existit: ut promptiores, atque iracundos magis, cùm calidius est calore aduentitio, atque præter naturam. Com.4.in lib.6.Epid.c.25.

Os uentriculi appellatur cor, sentitq́; omnia quæ ipsum infestant, ob magnitudinem eorum, quos recipit, sensibilium neruorum. Comm.3. in Progn.cap.30.

Os uentriculi si imbecillum atque exolutum fuerit, manet in eo diutiùs, id quod ingestum est, supernatans. Cõ. 1.in lib.de Rat.uict.in mor. acu.cap.18.

Os committitur, aperiturq́;, intentis musculis temporalibus. Com.2.in lib.de Arti. cap.3.

Oris

à nutr

mio

haud dubiè sit, ut eius facta imitentur, ipsiusq; institutis, ueluti alicuius numinis iussis, pareant, & obsecundent. Commen. 2. in lib. de Offic. cap. 1.

Phlegmone, inquire Inflammatio.

Phlegmone, est tumor præter naturam, durus, dolensq;. Cōmen. 1. in lib. 6. Epid. c. 1.

Phlegmone tumorem minimè durum excitat, sed renitentem, ac similem utribus humore, aut aëre prægnātibus. Com. 1. in li. 6. Epid. c. 29.

Phlegmone omnis desiderat emollientia absq; manifesta caliditate. Com. 4. in libr. de Rat. uic. in mor. ac. c. 49.

Phlegmone, est affectus plethoricus, nō modò uasa ipsa, sed uacua etiam in musculis spatia, appræhendens. Gal. contra Iulianum.

Phlegmones consistentis in aliquo uiscere calor, si ingēs fuerit, ad sese trahit, instar cucurbitulæ, ex uniuerso corpore sanguinem, ita ut perurantur quidem uiscera: extrema autem refrigerentur. Commentario in Aphoris. 1. lib. 7.

Phlegmonen dici tumorem durum, dolorificum, & cum multa caliditate: licet nomen illud extendatur ad alios flagrantes affectus. Commen. 4. in lib. de Rat. uict. in mor. acu. c. 21.

Phlegmone gignentes humores, ex præcedente uictus ratione, anni tempore, ætate, et regione, depræhendi. Com. 2. in lib. de Rat. uic. in mor. acu. cap. 5.

Phlegmonen gignens humor cognoscitur, ex laborantis ætate, naturali temperie, anni tēpore, locis, anteacta uita, atque ipsius phlegmones tum colore, tum magnitudine, tum duritie, tum mollitudine. Commenta. 2. in lib. de Ratione uict. in mor. ac. cap. 2.

Phlegmone obsessæ partes acria medicamenta non perferunt. Commentario secundo in li. de Rat. uict. in mor. acu. cap. 5.

Pla

dunt, ex melãcholico oritur humore: cui uerò rubea, ex sanguine. Commen. in aphorismum. 33. lib. 6.

Pleuritis est inflammatio costas succingentis membranæ. Cõmenta. in aphoris. 33. lib. 6.

Pleuritis cum sputis flauis aut rufis accidens, ex biliosis oritur humoribus. ibidem.

Pleuritis, cui sputa spumosa accidunt, ex pituitosis oritur humoribus. ibidem.

Pleuritidis purgationi terminum ab Hippocrate constitui diem quartumdecimum. Commenta. in aphorismũ. 15. lib. 4.

Pleuritidis terminum iudicatorium magna ex parte esse diem septimum, uel uigesimum. Commen. in apho. 12. lib. 1.

Pleuritidis accessiones magna ex parte existunt tertianæ. ibidem.

Pleuritidis malignantis naturæ est nota, si sputum admodum glutinosum existẽs, infarctumq; affectis partibus, euacuari non possit. Com. in li. de Rat. uic. in mor. ac. c. 33.

Pleuritidi superuenit peripneumonia, dum noxij humores, qui contineri à membranis succingentibus costas nequit, pars aliqua ad pulmonẽ fertur. Cõ. in Aph. 11. li. 7.

Pleuritidi confert sanguinis mißio, si uires, aut ætas, aut anni tẽpus, non reluctentur. Com. 3. in lib. 6. Epid. c. 44.

Pleuritidem Anaxionis productam fuisse usq; ad trigesimumquartum diẽ. Commẽ. in Aphoris. 12. lib. 1.

Pleuritidem fieri hyeme, ob refrigerationem partium spiritualium. Com. in Aphoris. 25. lib. 3.

Pleuritide ad suppurationem producta, in altera potius quàm in utraq; thoracis parte, pus colligi. Commen. 2. in prognostica, c. 59.

Pleuritide affecta pars cognoscitur ex differentia caloris: & quia cubans æger in latus oppositũ, onus sublimiori parti insidẽs persentiscit. ibi.

Pleuritide laborantes, si per sputa

Pro

Com.1.in Progn.cap.4.

Prurigo est pruritus quidam cum pauco dolore. Comm.in Apho.25.lib.3.

Pruriginem tollit perfusio calidæ. Com.1.in lib. de Fract. cap.40.

Pruritus excitatur à uapidis excrementis, quæ mediocriter inter expirandum mordicant. Commen.1.in lib.de Fract.cap.41.

Πτερυγώδεις, hoc est, quibus scapulæ in modum alarum prominent, obnoxij sunt tabi, idq; non propter temperamentum, sed propter uitiosam thoracis figuram. Com.3.in lib.3.Epi.ca.70.

Ptisana, quàm mulsa, difficiliùs corrumpitur, & descendit tardiùs. Com.3.in lib.de Rat.uict.in morb.ac.ca. 22.

Ptisana effugit exasperantiũ malitiam, estq; uiscositas eius continua. Com.1. in lib. de Rat.ui.in morb.ac.c. 18.

Ptisana panem superat suauitate.ibidem.

Ptisana probè cocta, lubricissima est, maximeq; ab inferenda siti aliena, infirmissimaq;. Com.1. in lib.de Rat. uict. in morb.ac.ca.30.

Ptisana, quòd sitim minimè inferat, longè melior existit, quàm aqua mulsa. Cõ.1.in lib.de Rat.uict.in mor.acu. cap.18.

Ptisana pertransit thoracem, in nulla eius parte adhærens.ibidem.

Ptisana tota est utilis acuto morbo laborantibus, qui neque alio quopiam antè egẽt remedio, quale uel per sectã uenam, uel uẽtris subductionem, uel quippiam simile, fieri solet: modò eis non insit aliquod periculosum symptoma. Com.1.in lib.de Rat. uict.in mor.ac.cap.19.

Ptisana humectat, mediocriterq; incîdit, quæ expui debent humida: ac uirtutem roborat. Com.1.in lib.de Rat. uict.in morb.ac.c.27.

Ptisana inter coquẽdum quoad maximè potuit, intumuit. Com.1.in lib.de Rat. uict.in morb.ac.cap.18.

Ptisana exterit uitiosos cutis colo

Pti

Ptisa

to calore calidior est. Com. 3. in lib. 6. Epid. cap. 15.

Pueri ob ætatis humiditatem, & quia plus cibi sumentes, nutrimenta sæpe corrumpunt, tinesmo corripi solent. Com. 3. in lib. 3. Epid. ca. 53.

Pueri cum uehementiùs tenduntur, minùs læduntur cæteris, ob corporis humiditatem, atque mollitiem. Com. 3. in lib. de Offi. ca. 23.

Pueri plurimum habent substantiæ blãda caliditate præditæ. Com. in Apho. 14. li. 1.

Pueri gradientes, crura circumagũt ob musculorũ imbecillitatem. Com. 3. in lib. de Art. cap. 73.

Pueri quanquàm uitali facultate ualeant, non ferunt tamen sanguinis detractionẽ, quia prõptè substantia ipsorum resoluitur. Com. 4. in lib. de Rat. uict. in morb. ac. cap. 19.

Pueri concoquunt omnia ocysſimè, præ robore facultatis alteratricis. Cõ. 2. in Progn. cap. 33.

Pueri, quòd calidum plurimum habeant, pluribus indigent, & plura concoquũt. Com. in Apho. 15. lib. 1.

Pueri, quàm senes, magis appetunt, & plus offenduntur longis inedijs. Com. in Aph. 13. lib. 1.

Pueri sortiuntur abundantiorem calorem, quàm iuuenes. Com. in Apho. 14. lib. 1.

Pueri sunt epilepsiæ obnoxij. Com. 5. in lib. 6. Epid. ca. 26.

Pueri, propter neruosi generis infirmitatem, conuulsionibus sunt opportunißimi. Com. 2. in lib. 1. Epi. ca. 24. & cap. 57.

Pueri ex tribus facultatibus, quæ corpus ipsum dispensant, duas fortiores sortiuntur, quàm cæteri: tertiam, quæ neruis inest, imbecilliorem. Com. 3. in Prog. ca. 34.

Pueri promptißimè conuelluntur, facillimeq; ad naturalem habitum remeant. ibid.

Pueri soli, per somnos altiores atque longiores, interdum, licet rarò, fecerunt celeres morbi mutationes in melius. Cõ. 3. in Progn. ca. 1.

Purgãtium medicamentorum miscellæ dicimus controuersiam inesse, dum aliud quidẽ protinus, aliud longo à propinatione tempore purgationem molitur. Commen. 2. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. c. 12.

Purgãtibus medicamẽtis misceri aliqua odorata semina, quæ malitiam ipsorum frangãt, minimeq́; operationem prohibeant, sed tenuent, incidantq́;, ut & crassos comminuant humores, & uias quibus fiat uacuatio, aperiant, pateficiantq́;. ibidem.

Purgantia medicamenta inueniri per experientiam. ibidem.

Purgantia omnia medicamenta esse potentia calida. Commentario in Aphorism. 24. lib. 1.

Purgantia medicamenta esse corrigenda alijs, quæ ipsorum malitiam retundere possint. Commentario secundo in libr. de Ratione uictus in morbis acutis, capite duodecimo.

Purgantia medicamenta omnia, quòd uentrem, præsertimq́; os ipsius, affligant, mistionem eorum quæ suauiter oleant, desyderare: ne sola, synceraq́; purgantium medicaminum uis, os uentris tangat. ibidem.

Purgatio ut commodè fiat, oportet præparatos fluxui esse humores purgãdos: hoc est, tenues, & ab omni lentore alienos: foramina autem, per quæ fieri debet uacuatio, & aperta, & minimè obstructa. Commen. in Aphoris. 24. lib. 1.

Purgatio est, qua alieni humores, qualitateq́; oblædentes, soluuntur. Commentario secundo in Prognostica, capite decimoquarto.

Purgatio est corporis, quum excernuntur, quæ sunt corrupta. Commen. 3. in Prorrh. c. 18.

Purgatio est humorum qui qualitate infestant, uacuatio.

Pustu

Q

mæ

R

aut

guttur rheuma ſanare conuenit, exiccatis topicorum auxiliorum uſu tum capite, tũ cæteris, quæ affecta ſunt, membris. Com. 4. in lib. de Rat. uic. in morb. ac. ca. 115.

Recaleſcentes, hoc eſt febrientes poſt ſudorem, ex perfrictione, non uacant periculo. Com. 2. in Prorr. ca. 31.

Recidiuam facere, quæ præter rationem fiunt leuia, etiam in decretoriis diebus. Com. 3. in Prog. cap. 22.

Recidiuas faciunt, quæ relinquuntur poſt iudicationes. Com. in Apho. 20. lib. 1.

Rectitudinis rationem eſſe difficilem cognitu. Comm. 2. in lib. 6. Epid. cap. 14.

Refrigerantes caput per ſanguinis profuſiones, interdũ ægris conuulſionem conciliant. Com. 3. in Pror. ca. 53.

Refrigerantia exprimunt humores, retruduntq; ab affectis ad uicinas partes. Com. 4. in lib. de Arti. ca. 21.

Refrigerantia cum humiditate medicamenta, altiùs ipſa corpora penetrant, citiusq; ac magis quàm expediat, refrigerant, uiresq; regentes corpus, ſtupefaciunt. ibi.

Refrigerantia medicamenta in affectibus oculorum habuit ſuſpecta Galenus, quòd non reprimerent uehementes fluxiones, ſed eas excerni prohiberent, ob idq; occaſionem darent, ut ſi humores acres exiſterent, eroderetur cornea: ſin multi, uehementer tenſa diſrumperetur. Cõ. in Apho. 3. lib. 6.

Refrigeratio partium largior, affert torporem mediocrem. Com. in Apho. 25. lib. 5.

Refrigeratio adeò uehemens ut tota refrigerentur corpora, extinctionis ſignum exiſtit. Com. 2. in Prorrhe. cap. 44.

Refrigeratio ſolas eas intemperies calidas curat, quæ citra materiæ multitudinem fiunt. Com. 6. in lib. 6. Epid. cap. 5.

Refrigeratio quæ in terreſtri ſubſtantia eſt ſita, repellendis confluẽtibus ſuccis, maximè

Renum

Sanguis

copiam

copiam. Comm. 4. in lib. de Rat. uict. in mor. ac. ca. 111.

Sanguinis eruptiones in diuersum latus partis affectæ, noxias existere. Comm. 3. in Prorr. cap. 33.

Sanguinis eruptiones uehementes sistuntur à perfrictionibus. Com. 3. in Prorr. cap. 42.

Sanguinis alterationi contingit, quod in uinis acescentibus accidit. Nam quemadmodum illa, ubi modicè acescere incipiũt, possunt facilè corrigi: ubi uerò iam sunt acida reddita, non possunt recuperari: sic sanguis, ubi magnam corruptionem expertus est, non redit amplius ad habitũ naturalem: si uerò parum putrescat, ubi quod superfluum in eo est, uacuatum fuerit, quod residuum existit, ad suam naturam reuertitur. Cõ. in Aph. 17. lib. 2.

Sanguinis detrahendi scopi sunt tres, morbi magnitudo, habitus corporis, & uirium robur. Com. 4. in lib. de Ratio. uic. in mor. ac. cap. 25.

Sanguinis profluuia in ardentibus febribus, ob præpollentem fiunt bilem, quæ mixta sanguini, ipsumq; adurens, atque unà cum eo plurimum caloris ad caput subuehens, tandem ruptis nariũ uenis, hæmorrhagias efficit. Com. 2. in lib. 1. Epi. ca. 66.

Sanguinis mißione non esse utendum, ambiente existente abundè calido & sicco, etiamsi morbus magnus fuerit, florensq; ætas. Com. 4. in lib. de Rat. uict. in morb. acu. cap. 19.

Sanguinis mißionẽ priùs celebrandam esse, ubi uitiosi aliqui humores in partem aliquam cõfluunt, quàm purgationem. Com. 4. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. ca. 22.

Sanguinis detrahendi scopos dixerit aliquis duos, magnitudinem morbi, & uirium robur. Com. 4. in lib. de Ra. uic. in morb. acu. cap. 19.

Sanguinis profluuia iuuenibus accidunt, aut quia uulnerãtur, aut quia franguntur

Sang

robur: insuper propter obtusum intestinorum sensum, adeoq; cibos omni mordacitate carentes. Com. 5. in lib. 6. Epid. cap. 28.

Sicciora reddi corpora nostra, quò prouectiores ætate efficimur. Com. 1. in lib. de Arti. cap. 62.

Sicci temperamenti sunt, duri gracilesq;. Com. in lib. de Salub. diæta, cap. 5.

Siccitas linguæ nulli inesse tanta naturaliter potest, ut ob eam balbutiat. Comm. in Apho. 32. lib. 6.

Siccis expedire humidiorem uictus rationem. Com. in lib. de Salub. diæta, cap. 5.

Siccitates imbribus salubriores, & minùs letales existere. Præf. Commẽ. 3. in lib. 3. Epid.

Signum, inquire Indicium.

Signũ dici potest, quoduis decretoriũ symptoma: indiciũ autem, nequaquam. Com. 3. in Progno. cap. 39.

Signa exitialia mortem prænuntiant. Com. in Apho. 12. lib. 1.

Signa iudicatoria sunt, sanguinis fluxus, rigores, largum profluuium alui, & similis uomitus, dolor capitis repentè inuadens, difficilis respiratio, uehemẽsq; præter rationem eueniens, oris uentriculi morsus, ilia citra dolorem extenta, uigiliæ plurimæ, delirium, nox absque ratione molesta, accessio anticipans, lachrymæ inuoluntariæ, nihil patientibus oculis, neq; ex mœrore prouenientes; rubor faciei, labrũ inferius tremulum, lucida, uel obscura, uel tenebricosa quædam oculis obuersantia, hallucinationes quædã, nasus uel malæ repentè rubescentes, parotides, aut omnino materiæ alicuius in articulum decumbentis generatio, atque alia id genus symptomata: quæ omnia, morbo iam cocto superuenientia, futuram statim sanitatem denuntiant: crudo autem, longitudinẽ morbi, aut perniciem. Comm. in Apho. 12. lib. 1.

Singul

corpus infestant. Cõ.in Aph. 39.li.6.

Singultus ab inanitione orti, ferè incurabiles sunt: à plenitudine autẽ, per ea quæ infarcta secant, abstergúntq;, sanantur medicamenta. Commenta.4.in li.de Rat. uic.in mor.ac.cap.69.

Singultus sunt motiones quædam stomachi conuulsificæ, ortæ ab immodica uel inanitione, uel repletione: ibid.

Singultus ab inanitione rariùs cõtingũt.Cõ.in Aph.13.li.6.

Singultus fiunt propter affectum uentriculi.Com.2.in li. de Fract.cap.23.

Singultuosa in febre, acetum est formidandũ.Com.4.in li. de Rat.uic.in mor.ac.c.70.

Sinus ab abscessu differt, quòd in sinu quidem, sit aliqua apertio in externa superficie, per quam delitescens humor effluere poßit: in abscessu autem, nequaquam. Com.2.in lib.de Off.ca.26.

Sinus profundior, laxationes articuli prohibet. Com.3.in li.de Fract.ca.55.

Sinus curatio postulat, ut effundatur sanies, nullúsque humor ad ipsam particulam defluat, interim dum conglutinatur: id quod sanè præstabimus, si compresserimus ipsius fundum sinus, móxque deligationem paulatim, ad os usque, laxauerimus, atque id ita apertum in ea figura, ut deorsum respiciat, seruauerimus. Comm.2.in lib.de Off.cap.26.

Sinus fundum, si uergat ad inferiora, esse aperiendum, ut sanies habeat liberum exitum. Com.2.in lib.de Offic. cap.27.

Sinui deligatio apta, debet à superna parte inchoata descendere, ac paulò supra orificium ipsius sinus finiri, ut commodè poßit pus expurgari.Cõ.4.in li.de Ar.c.39.

Sinus aliquam occupante particulam, in ea figura collocandum esse ægrum, eámque esse excogitandam deligationem, quæ ad expurgandam saniem quàm appositißima existat. Com.2.in li.de Offi. cap.27.

Sinus exiccantibus & detergentib

niue putet cõſpergi in acceſsionis principio, unà cũ rigore, uel horrore, uel algore, tẽpori id potius, quàm affectui corporis, eſt tribuendũ, ueluti etiã ſi poſt uſum pituitoſorũ ciborũ talia ſibi adeſſe arbitretur. Cõ.3. in li.1. Epi.c.1.

Sõnus per febres quidẽ ortas à pituitoſorum humorũ putredine, corpus refrigerat, extinguendo febrilem calorem, atq; naturalem augẽdo: per eas uerò quæ ex uiſceris cuiuſpiam inflammatione accidunt, ſomnus in acceſsionis initio calorẽ febrilem unà cũ inflammatione augebit. Cõ. 4. in lib. 6. Epid. cap. 17.

Somnus uno eodémq; tempore poteſt reddere corpus frigidius atq; calidius: nempe calorem natiuum augẽdo, atq; minuendo aduẽtitium. Com. 4. in lib. 6. Epid. cap. 17.

Somnus humectat partes internas, ſanguine per ſomnũ ad eas confugiente. Com. 4. in lib. 6. Epid. cap. 23.

Somnus perpetuò humectat: calfacit autem, dum ex pituitoſis ſuccis & frigidis, probum ſanguinẽ reddit. Com. 4. in lib. 6. Epid. cap. 17.

Somnus multus exiccat corpus uacuatum. Com. 5. in lib. 6. Epid. cap. 32.

Somnus paucus præcedenti laſsitudini remedio eſt, quum homo aluum exonerauerit. Com. 5. in lib. 6. Epid. ca. 32.

Somnus intercipit animales actiones, quæcunque per ſenſus fiunt, ac per muſculos in uoluntariis motionibus. Com. in Aph. 5. li. 4.

Sõnus natura aptus eſt potius dolorem ſedare, iuuaréque, quàm moliri contraria. Com. 5. in lib. 6. Epid. cap. 10.

Somnus uiſceribus utilis, quũ eo tempore calor innatus ad profunda corporis confluat. Cõ. 5. in lib. 6. Epid. cap. 10.

Somnus non parum confert ad naturæ opera. Com. in Aph. 15. lib. 1.

Somnus concoquit, quòd per ipſum calor interna petat. Cõ. 4. in lib. 6. Epid. ca. 20.

Somnus humectare, ſpiritúmque & effluuia cohibere eſt natus. Com. 2. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. cap. 55.

Spira

Stabi

mani

Tem

sola flaua proficiscitur bile. Com.2.in li.1.Epid.ca.25.

Tertiana febris, ab ardenti, secundum humorem à quo oriūtur, nō differt. Com.in Aph.59.li.4.

Tertiana feb.oritur à flaua bile.Com.in Aph.59.li.4.

Tertiana causam habet bilem per uniuersum corpus delatam.ibid.

Tertiana exquisita dicitur, quæ à copiosissima bile per corpus delata, fit tempore æstiuo, regione calida & sicca, similique ætate atque temperamento.ibid.

Tertiana exquisita intra septem iudicatur circuitus,ibid.

Tertiana exquisita septem circuitibus iudicatur.Com.3.in Prog.ca.7.

Tertiana exquisita (cuius totus circuitus duobus diebus, totidémque absoluitur noctibus) nunquàm ultra duodecim horas suā accessionē producit.Com.in Aph.59. li.4.

Tertiana exquisita suā accessionem duodecim horis minorem habet, post quam intermittitur integrè. Tertiana autem simpliciter dicitur, cuius accessio ad decimamquintam horam extēditur. Com.2.in li.6.Epid.ca.22.

Tertiana fit à flaua bile excedente modum.Com.in Aph.2.li.1.

Tertiana septenis circuitibus iudicatur, Commē.3.in li.1.Epid.ca.17.

Tertiana celeriter iudicatur. Com.in Aph.12.li.1.

Tertianæ febris septima accessio in tertiūdecimum desinit diem, sæpéque in eo iudicatur morbus. Cō.in Aph.59.li.4.

Tertianæ exquisitæ accessio fit unà cum rigore: solutio per sudores, uel uomitum, uel deiectionem bilis.ibid.

Tertianæ exquisitæ tēpus accessionis, erit multo minus, quàm quietis. Com.in Aph.59.li.4.

Tertianam exquisitam uocari, quæ tertio quoque die inuadens, intra duodecim horas soluitur: ut Tertianā simpliciter, quæ diuturniorem

acceß

V

D

rum

iam

tatione

tatione, balneo, Venere, somno, uigiliis, aliisq; omnibus, quæ quouis modo fiunt in humanis corporibus. Cõ. 3. in lib. 3. Epid. cap. 9.

Victum ut commodè instituas, opus est scire, an robusta, uel infirma sit uirtus: & quàm uel robusta, uel imbecilla: quotq; item diebus morbi concoctio futura sit. Com. 2. in lib. de Rat. uict. in morb. acu. cap. 36.

Victum ægro ministrans, ad id quod minus est quãtitate, quàm ad id quod exuperat, potiùs debet procedere, ubi à iusto recedit modo. Comm. 2. in lib. de Rat. uic. in mor. acu. cap. 37.

Victum exquisitum expedire iis, qui unà cum fractura, ulcus etiam inter initia contraxere: in primis uerò, si os aliquod sit nudatum. Com. 1. in lib. de Fract. cap. 45.

Victum instituendi ratio primò quidem à morbo, & à uiribus est petenda: postea uerò & ab anni tempore, & ab ætate. Commenta. in Aph. 17. lib. 1.

Victum ualidum esse, qui ex cibis plurimùm alentibus constat. Com. 5. in lib. 6. Epi. cap. 24.

Victu extremè tenuißimo uti possumus, in iis morbis, in quibus uigor futurus est statim primis quatuor diebus. Com. in Aph. 7. li. 1.

Vigente morbo, melius est ut natura uacet coctioni illius, quàm ut distrahatur ad conficiendos cibos. Cõ. in Aph. 7. lib. 1. & in Aph. 8. lib. 1.

Vigente morbo interdum nutrire cogimur, ubi aliquod interuenit symptoma, quod naturæ robur dissoluat. Cõ. in Apho. 9. lib. 1.

Vigente morbo, natura uacat strenuè uni prauorum humorum coctioni, quos paulò pòst est uictura. Cõ. in Aph. 8. lib. 1.

Vigentes ætate plurimum habent substantiæ acri caliditate præditæ. Com. in Apho. 14. lib. 1.

Vigentes ætate abundant calido, quod innatũ nõ est. Cõ. 3. in lib.

uis cōuulsionē inducit: rursusq; eam qualitate sanat, neruos calfaciendo, atque exiccando. Com. in Apho. 5. lib. 5.

Vinum, præsertim si nigrum, austerumq; sit, ad arcendā ualet inflammationem. Cō. 4. in lib. de Art. cap. 21.

Vinum omne habitum calfacit, magisq; quod uetus est. Com. 4. in lib. de Rat. uict. in mor. ac. cap. 106.

Vinum alit omnium celerrimè, & maximè. Commen. in Aph. 18. lib. 2.

Vinū plethoricæ dispositioni nocet quàm maximè. Com. in Apho. 46. lib. 7.

Vinum calfacit corpus uniuersum, ac citò mouetur ad omnes partes, omnesq; humores optimos reddit. Com. in Aph. 56. lib. 7.

Vinum non modò ad concoctionem quæ in uentriculo fit, est ipsa aqua præstantius, uerùm & ad ea quæ cocta sunt, distribuenda, conuertendáque in sanguinem: ac præterea ad nutricationem, promotionem urinæ, atque adeò corporum rectè ualentium difflationem. Com. 4. in lib. 6. Epid. cap. 20.

Vinum magis humectat, quàm aqua. Com. 1. in lib. de Rat. uict. in morb. ac. cap. 22.

Vinum caput tētat, si uel mox à balneo præ omnibus aliis cibis & potibus exhauriatur. Comm. in lib. de Salub. diæta, cap. 12.

Vinum ea reprimit, quæ mediocri frigore officiunt. Cō. 6. in lib. 6. Epid. cap. 5.

Vinum facilè neruos implet: ut quod calidam possideat temperiem. Com. in Aph. 5. lib. 5.

Vinum æqua portione aquæ temperatum, anxietatem, oscitationem, pandiculationem, horroremq;, persanat. Com. in Aph. 56. lib. 7.

Vinum eos dolores soluit, qui ab obstructione habent ortum. Com. 6. in lib. 6. Epid. cap. 5.

Vinum album, simulq; austerum, minimè calidum inter uina existit: ob idq; destillationibus

ditum, emendari non potest. Com. in Aph. 17. lib. 2.

Vinum facillimè acesit in uasis uinariis, quæ operculo carent: ægriùs autē, in iis quæ sunt tecta: minimè uerò in iis quæ sunt plena. Com. 4. in li. 6. Epid. cap. 10.

Vinum hydropi congruum debet esse tenue atque fuluum, nō recens, ut urinas moueat. Com. 4. in lib. de Rat. uic. in mor. ac. cap. 111.

Vinum frigidū corpus auget. Com. in lib. de Salub. diæta, cap. 12.

Vinum austerū uniuersas excretiones cohibet. Com. 3. in lib. de Rat. uict. in mor. ac. cap. 8.

Vinum austerum & nigrum, ut astringentia omnia, uentri utile existit, quando uel plura iustò, uel ramentosa, descendunt. Com. 3. in lib. de Rat. uict. in mor. ac. cap. 7.

Vinum nimis austerum, dolores ciet, carnem plus iusto compingens, & contrahens. Com. 3. in lib. de Fract. ca. 21.

Vinum antiquum, nullum est album, sed semper fuluius redditur, ac tandem flauum. Cō. 3. in lib. de Rat. uict. in mor. ac. cap. 3.

Vinum dulce, neq; tenue, exquisitè existit, neque album. Com. 3. in lib. de Rat. uict. in mor. ac. cap. 2.

Vinum dulce calfacit hepar, estq; substantia crassum. ibi.

Vinum dulce mediocriter lædit hepar, per affectiones hepaticas. ibid.

Vinum dulce febriētibus propinatum, nullum aliud commodum adfert præter eductionem sputi, uiriumque roborationem. ibid.

Vinum dulce, mediocriter calfacit: sitimque gignit, propter caliditatem & crasitudinem. ibid.

Vinum dulce in acutis morbis est ad expuitionē idoneum. ibidem.

Vinum dulce tardè meat: quā ob rem obstructiones adauget, hepatique affecto maximum detrimentum adfert, si præsertim scirrhus, uel inflammatio occupauerit. ibid.

Vinum

Com.3.in lib.de Rat. uict.in mor.ac.cap.2.

Vina aquosa urinam cient, & minimè nutriunt: crassa uerò & colore rubea, plus alimenti largiuntur, quàm cætera uina. Commentario in Aph. 11.lib.2.

Vina austera propinanda non sunt in capitis grauitatibus, & mētis alienationibus, ubi febris prehenderit: neque in thoracis pulmonisq; affecti-bus, in quibus detinetur sputum: neque in suppreßionibus lotij. Cōmentario tertio in librum de Ratione uictus in morbis acutis, capite septimo.

Vina fortia, uehementer calfacientia, caput humoribus & uaporibus replent. Commentario tertio in librum de Ratione uictus in morbis acutis, cap.2.

Vina ualido odore prædita, caput nimis pertentant. Commentario 3. in lib. de Fract. cap.21.

Vina non ob tempus uel iuuāt uel lædunt, sed ex propriarum differentiarum natura id habent. Comm.3.in lib.de Rat.uict.in mor.ac.cap.1.

Vina crassa oblædunt lienem, pòst hepar: minimè autem pulmonem. Com.3.in lib.de Rat.uict.in mor.ac.cap.2.

Vina crassa & colore rubea, quàm citißimè implent uacuata corpora. Com.in Aph. 11.lib.2.

Vina crassa & fulua, tantùm uincuntur à nigrioribus in nutriēdo plurimū, quantùm superāt in præstando confertim & uelociter alimentum. Com.in Aph.18 .lib.2.

Vina crassa, odoráque, & fortia, in feruidis gignūtur regionibus. Comm.3. in lib. de Rat.uict.in morb.ac. cap.8.

Vinorum differentia, quæ à tēpore sumitur, est accidentaria, & non propria. Com.3. in lib.de Rat. uic.in mor.ac. cap.1.

Vinorum differentia prima, in colore: secunda, in sapore: tertia in consistentia: quarta in odore: quinta, in facultate consistit. ibid.

Vinor

Vomi

Vrina rubra indicat abundantiam crudioris & serosioris sanguinis, in uenis hepatis contineri. Commentario primo in librum tertium Epid. cap. 5.

Vrina tenuis & nigra, mala est. Commen. 3. in lib. 3. Epi. cap. 80.

Vrina tenuis, quàm nigra, magis contraria est puerili naturæ. Com. 2. in Prognostica, cap. 33.

Vrina tenuis si fuerit, haud secundum naturam uenæ se habent. Commen. in Aph. 77. lib. 4.

Vrina quum ex uenis procedat, in renibus percoletur, in uesica denique colligatur, si præter naturam habeat, aut uenas, aut renes, aut uesicam, se malè habere indicabit. ibid.

Vrina, si ex cruditate sit tenuis, protrahuntur febres, quæ ante coctionem solui nequeunt. Com. quarto in lib. de Ratione uict. in morb. ac. cap. 46.

Vrina tenuis, uenas: non tenuis, uesicam affici, si surfurea excernatur, indicat. Commentario in Apho. 77. lib. 4.

Vrina turbulenta, nec residẽs, cuiusq; partes quædam crassiores sursum feruntur, perturbationem in uenis, unà cũ caliditate præter naturam, demonstrat: collecto non pauco spiritu flatulento. Commentario primo in Prorrh. cap. 31.

Vrina adeò pinguis ut oleum, nunquàm est uisa. Com. 3. in lib. 3. Epid. cap. 72.

Vrinæ acrimonia oritur ab intemperantiis, sed præcipuè ab ea quæ est secundum caliditatem: post hac, ab ea, quæ est secundum caliditatem & humiditatem: tertiò ab ea quæ est secundum humiditatem. Com. in Aph. 16. lib. 3.

Vrinæ difficultas, inquire Dysuria.

Vrinæ odor grauis, squamnulæq;, sunt propria signa affectæ uesicæ. Commentario in Apho. 81 lib. 4.

Vrinæ ſedimentum debet eſſe candidum, æquale, ac læue, uſque ad morbi diſſolutionē. Com.2.in Progn.cap.26.

Vrinæ ſedimen per initia morbi interdum ſignum bonum non eſt. Comm.in Aph.69. lib.4.

Vrinæ ſtillicidium, inquire Stranguria.

Vrinæ ſuppreßio ſæpißimè antecedit rigorem iudicatoriū. Commenta.1.in lib.6.Epid. cap.9.

Vrinæ ſubſidentia corpuſcula, ſi laminas imitentur, à ueſica procedunt: ſi pinguia ſint, ab adipe: at quæ magnitudine quidem atque duritie ordei ſimilitudinem habent, nec tamē ſunt alba, colliqueſcentis carnis indicia ſunt: quemadmodum nigra lienis potius. Com.5.in lib.6.Epi. cap.15.

Vrinæ ſubſidentia corpuſcula, eruo aut hordeo ſimilia, ex iecinore proficiſcuntur: ſicuti quum carunculis magis ſimilia ſunt, è renibus. ibidem.

Vrinæ ſubſiſtentia, & inſiſtentia, ſolent nos iuuare ad præſentium & futurorum præcognitionem. Com.in Apho. 64.li.7.

Vrinam ſerum eſſe humorum contentorum in uenis. Commentario 1.in lib.6. Epid. cap.5.

Vrinam mingentes ſimilem farinæ craßiori, ſi ſeruari debeant, tardè liberantur: ſi uerò exitialiter habeant, contingit hos quàm primùm interire. Commen.in Apho. 31.lib.7.

Vrinam, cuius ſedimen eſſet bilioſum, pars uerò ſuperfluitans aquoſa, nunquam uidit Galenus. Comm.in Aph. 32.lib.7.

Vrinam colore & conſiſtentia oleo ſimilem, nullo ægri detrimento, ſed in ipſius morbi coctione, ſæpe uidit Galenus: quæ tamen minimè pinguis erat. Commentario tertio in librum 3.Epidemion, cap.72.

Vrinam ſecum habere tanti uigoris ſigna in acutis morbis,

crassas. Comm. in Aph. 69. lib. 4.

Vrinæ habentes consistentiam secundum naturam, enæoremáque album, coctum iam esse morbum declarant, absque hypostasi. Commen. 3. in Prorrhe. cap. 71.

Vrinæ prærubræ excernuntur, renibus perperam suo fungentibus munere. Commentario primo in Prorrhe. cap. 31.

Vrinæ subrubeæ, non periculum, sed morbi diuturnitatem indicant. ibid.

Vrinæ rubeæ longitudinem morbi, non autem planè mortem significant. Commentario primo in lib. 3. Epidem. cap. 5.

Vrinæ inæquales fortem in corpore perturbationem significant. Comm. in Aph. 33. lib. 7.

Vrinæ turbulentæ, quales sunt iumentorum, fiunt materia crassa & densa à calore agitata. Com. in Apho. 70. lib. 4.

Vrinæ conturbatæ, sed si depositæ sint, subsidentes, concoctionis alicuius initium indicant: potißimum si illico subsidant. Quæ uerò non subsidunt, præter turbationem flatulentam, craßitiem etiam humorum significant: ac proinde morbi prolixitatem. Commentario primo in librum tertium Epidemion, cap. 5.

Vrinæ crassæ sunt multitudine paucæ: ut quæ uix renes pertranseant. Commentario in Aph. 69. lib. 4.

Vrinæ craßiores & pallidiores, salutem indicant. Commentario quarto in librum de Ratione uictus in morbis ac. cap. 50.

Vrinæ rufæ, atræq; flauam bilem abundare in uenis significant. Commentario primo in lib. 3. Epid. cap. 5.

Vrinæ nigræ, tenues, & paucæ, in ardentibus febribus sunt perniciosæ. Comm. 2. in lib. 1. Epid. cap. 75.

Vrinæ meiuntur nigræ, in causis & phrenitidibus. Com. 1. in Prorrhet. cap. 4.

indicant, uasorúmq; sanguinem continentium: & uirtutis succos gignentis tum robur, tum imbecillitatẽ. Com. 2. in Prorrh. cap. 2.

Vrinarum bonus color in iis qui humorum affluentia laborant, maximum ad salutem signum habetur. Com. 3. in li. 3. Epid. cap. 78.

Vrinarum nonnullæ diu manent perturbatæ: nonnullæ citò sedimen crassum acquirunt: & citò morbum solutum iri significant. Comm. in Aph. 70. lib. 4.

Vrinarum tenuitas indicat cruditatem morbi. Com. 4. in li. de Rat. uict. in morbis ac. cap. 42.

Vrinarum consyderatio ad uniuersalem uictus formam non ad particularem conferre uidetur. Com. 4. in lib. de Ratione uictus in morbis ac. cap. 77.

Vrinarum per febres retentio, ex uesicæ refrigeratione, est malum signum. Comm. 2. in Prorrh. cap. 15.

Vrinas interdum supprimi, quũ aluus multa deiicit. Commentario 1. in lib. 6. Epid. cap. 9.

Vrinas interdum, ut abundantis in corpore serosi humoris symptomata, excerni. Commentario 3. in li. 3. Epi. cap. 41. & 61.

Vrinas etiam esse inspiciendas in affectibus uentris, thoracis, pulmonis, atque neruorũ: ut quæ si bonæ appareant, multum ad salutem conducant: contrà si prauæ, periculum ægro adaugeãt. Com. 2. in lib. 3. Epid. cap. 6.

Vrinas tenues, decolores, paucásque, perniciosas existere: ut & crassas, sed quod subsideat, aut planè nihil, aut parum habentes. Commentario primo in libr. 1. Epidemion, cap. 2.

Vrinas uberiores excerni hyeme, & cum sedimento largiori, quàm per æstatem. Commentario in Aphorismũ 15. lib. 1.

Vrinas nullum præbere signũ, quod delirium portendat. Com. 2. in Prorr. cap. 2.

Vrinas

Vrinas coctas excreuisse nullum eorum, quos diem obiisse ait Hippocrates in libris Epidemiorum. Commentario secundo in Prorrhetica, cap.23.

Vrinis perturbatis capitis dolores necessariò aut adsunt aut aderunt: quoniam spiritus flatulentus unà cum calore promptè fertur ad caput. Commen.in Aph.70. lib.4.

Vrinis inuecta omnia, si deorsum ferantur, optima sunt: & quò magis deorsum tendunt, eò meliora. Commentario secundo in Prognost. cap.36.

Vrinis excreta indicant cruditatem & concoctionem eorum, quæ sunt in uenis. Commentario 2. in lib.1. Epid. cap.44.

Vstione utimur ad maximas affectiones sedandas, quæ ab humorum uitio exoriuntur: ueluti in malignis ulceribus. Com.6.in lib.6.Epi.cap.5.

Vstionem administramus, interdum quidem, per ferramenta candentia: nonnunquã per medicamenta caustica. Commen.6.in lib.6. Epid. cap.5.

Vterus interdum fertur sursum: interdum ad latera uertitur: non quòd ipse proprio motu à sua sede recedat, sed quòd trahatur ab altero, uel ligamento, uel neruo, uel arteria, uel uena, ad eum peruenìente. Commentario tertio in lib.de Arti.cap.100.

Vterus apnœas, & neruorum contentiones inducit, dum cerebro suam affectionem communicat. Comm.2. in lib.de Ratione uictus in mor. acut. cap. 47.

Vterus suppuratus uersus externa, curari per emmota necessariò debet. Commentario in Aph.47.lib.5.

Vterus inter omnia corporis membra plurimas ac maximas habet uenas: quas, ubi mulieres aut interceptis mẽsibus, aut quæ à partu sunt purgationibus, aut præterea ex aliqua phlegmone utcũq; orta, malè habent, sanguine

canis

canis uirus paulatim longóque tēpore inducit, summa in solidis animalis partibus siccitas est, atque unà adaucta naturalis caliditas, & in igneam conuersa. Comment. 2. in Prorrhetic. cap. 16.

Ὑπάλειπτρον *dici instrumentum quodcunque, quo ad illinendum utimur.* Commentar. 2. in lib. de Artic. cap. 43.

Ὑποδεσμίδες *conformatum os continent, inflammationemq́; ab affecta parte repellunt.* Commen. 3. in lib. de Offic. cap. 11.

Ὑποδεσμίδας *uocat* Hippocrates *eas fascias, quæ statim læsæ particulæ iniici solent.* Comment. 3. in lib. de Offic. cap. 6.

Z

Zona *exquisitam habens temperiem, ac mediam orbis terrarum, est quæ per Cnidum, & Coum ducitur.* Commentario in Aphoris. 14. lib. 3.

FINIS.

ORNATISSIMO VIRO, Domino Petro Carnicier, Ferdinandi Romanorum Regis Primario Medico, Andreas Lacuna S. P. D.

Vemadmodum qui cupiũt redire in gratiam cum iis, quos aliqua ex parte læſerunt, officio aliquo, aut beneficio, ſolent illos placare: ſic ego poſt tam diuturnum ſilentium cupiẽs te ſalutare meis literis, Vir clariſsime, accuratiùs apud me penſitaui, ecquidnam ſimul cum illis mitterem, quod animũ tibi meum reconciliaret, mihiq́; veniam ceſſationis alliceret. Varia igitur volutanti, inter alias ſchedas meas tandem ſe ſe mihi obtulerũt, Enantiomata quædam, ſiue Contradictiones Galeni,

leni, quas ſuperioribus annis obiter, dũ Epitomen illius concinnarem, collegi. Eas itaque nondum in homonœam reductas (neque enim id nobis per alias occupationes licuit) ad tuam amplitudinem mittimus, vt earum difficultates atque nodos omneis iſto acri iudicio tuo diſcutias, tantíq; viri, qui in eis minimè ſibi conſtare videtur, fidem, authoritatemq́; tuearis. Quod quidem ſi præſtiteris, mereberis de medica iuuentute quàm optimè, leuabisq́; me onere vt difficili & laborioſo, ſic vereor ne ſupra vires meas. Vale, méque vt hactenus feciſti, perpetuò ama. Romæ pridie Cal. Feb. 1552.

Contradictio I.

Libro de Tremore & palpitatione, iuxta principium, sic legitur: Tremor verò motus inuoluntarius est partium, quæ vicißim sursum deorsumq; mouentur. Cui sententiæ refragari videtur, quod ibidem paulò pòst subditur: nempe: Motus quoque in iis qui membra mouere nolunt, inuoluntarius omnino ponitur: in tremore autem affectis, non sine uoluntatis imperio motus prouenit.

Contradictio II.

Libro de Fœtuum formatione, circa finem sic Galenus edisserit: Apparet igitur vnumquodque animal illa corporis parte sese ad vindictam parare, quæ alias supereminet: vitulus quidem, fronte impetere, prius quàm cornua enascantur: pullus equinus calcitrare, nondum solidis vngulis: veluti etiam catulus mordere tentare videtur, etiamsi nondum fortes dentes sortiatur. Similiter & ea, quæ ex volucrium animalium sunt genere, volare nituntur, etiamsi nondum poßint. Quæ sanè ostendere videntur, animam partibus vtentem, nosse ipsarum vtilitatem, vt quæ ipsa illas construxerit, & non ab alio factis vtatur: &c. Quum tamen paulò pòst videatur stabilire contrarium, affirmans se existimare, nec animam vegetatricem, nec rationalem, existere opificem ipsius fœtus causam.

Contra

Contradictio III.

Libro 2. de Differentiis febrium, capite primo ait, hemitritæum esse è numero continuarum febrium. Præterea Commentario 2. in lib. 6. Epid. cap. 22. asserit semitertianam esse periculo obnoxiam, minimeq; intermittere: sic vt semitertiana nulla febris dicatur, quæ integrè desinat. In libro tamen de Typis affirmat, semitertianam febrem non semper esse continuam, sed & intermittẽtem quandoque inueniri.

Contradictio IIII.

Libro 4. de Præsagatione ex pulsibus, vbi de pulsu in affecto iecinore, inquit: Nunquam etiam ex thoracis vel iecinoris tumore fit mollis pulsus, eò quòd neque innascitur his instrumentis œdema pituitosum. Cui sententiæ contraria est, quæ habetur libro eodem, vbi agitur de pulsibus succedentibus affectis meningibus, hunc in modum: His præ cæteris vicinior est ille, qui ex iecinore & liene oritur œdemate affectis, &c. Nisi dicas pro œdemate intelligere Galenum impræsentiarum quemuis humorem, quod nusquam est solitus facere, nisi pituitosum duntaxat.

Contradictio V.

Cvm in aliis locis innumeris, tum vel maximè tertiodecimo de Medendi methodo, Galenus ait

ait lienem nutriri craßißimo sanguine, & longè craßiori, quàm sit is, quo hepar nutritur. Eius autẽ verba hæc sunt: Lienis verò rarior substantia, quàm iecinoris est: cæterùm crebrius scirrhosis vitiis affligitur, propter nutrimenti, quo vtitur, speciem. Monstratum nanque est, quòd crasso nutritur sanguine, qui veluti limus purioris est, facillimeq; nigra bilis efficitur: ideoq; ipsum melãcholicum, siue atrum excrementum vocamus. Et paulò pòst sic rursus subdit: Nam quale medicamentum est absinthium iecinori, tale est lieni capparis cortex: quale rursus iecinori quod vocatur eupatoriũ, tale est lieni scolopendriũ. Siquidem similia genere medicamenta ambo viscera postulãt: cæterùm tantò valentiora lien, quãtò crassiore vtitur alimento, &c. Quibus ex diametro aduersum est, quod scripsit libro quarto de Vsu particularum in hunc modum: Splenis verò corpus, quum tantò rariùs hepate sit, quantò est craßius pulmone, meritò ex tenuiore parte nutritur sanguinis. Qui nanque attrahitur ad splenem, craßior est eo, qui est in hepate: at quia elaboratus ab arteriis, quæ illic habentur, atque adeò à venis multò densiorem tunicam habentibus, quàm quæ inseruiunt hepati, nõ affatim, neque crassus, carni splenis, sed subtilis, & paulatim mittitur. Ob id caro quidem huius visceris, rarior & leuior est, quàm hepatis: non tamen rubicundior, aut flauior. Et paulò pòst sic subdit: Hepar quidem ex rubicundo & crasso sanguine: splen au-

tem, ex subtili & nigro: pulmo ex elaborato ad vnguem, flauo, subtili, spirituoso, ac puro, sumit sibi alimentum.

Contradictio VI.

Circa medium commentarioli, in quo discutit, quos purgare, & qualibus medicamentis oporteat, sic ait Galenus: Per initia enim serosos, tenuésque succos vacuabis: in crassis autem, & viscidis, quales natura sunt & pituita, & atra bilis, concoctionem expectabis, &c. Quibus sanè verbis docet tenues succos vacuandos esse, non expectata ipsorum coctione. Quòd autem succi omneis qui tenues sunt, etiam existant crudi, didicimus id ex Com.1. in lib.1. Epid. cap.24. Cui sententiæ aduersari videtur, quod multis in locis prædicat; crudos omnes succos prius coquendos esse, quàm euacuandos: ac præcipuè quod ad calcem libri de constitutione artis medicæ innuit, tenues succos esse crassiores reddendos.

Contradictio VII.

Commentario 2. in Progn. cap. 36. Galenus hunc in modum pronuntiat: Pueri concoquunt omnia ocyssimè, præ robore facultatis alterarricis: & Com.3. in Progn. cap.34. Pueri (inquit) ex tribus facultatibus, quæ corpus ipsum dispensant, duas fortiores sortiuntur, quàm cæteri: tertiam, quæ neruis inest, imbecilliorem. Libro etiam 3. de Symptomatum causis

causis asserit, iuuenes superari à pueris facultatis alteratricis robore. Com. 3. in lib. 6. Epid. cap. 15. eadem stabilit, dicens: Pueris naturales functiones omnes robustæ sunt: ac proinde succorum craßitudo in ipsis funditur, ac dissoluitur. Hisce autem sententiis omnibus contraria est, quæ habetur Comment. in Apho. 27. lib. 3. talis quum sit: Alterantur enim puerorum dispositiones citißimè, cùm propter humiditatem corporis, tum ob naturalis potentiæ imbecillitatem. Quæ sanè versio congruit vniuersis Græcis codicibus, quoscunque mihi uidisse contigit. Omnes quippe habent: ἀλλοιοῦνται γὰρ αἱ διαθέσεις τῶν παίδων τάχιστα, διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ σώματος, καὶ διὰ τὴν τῆς φυσικῆς δυνάμεως ἀῤῥωστίαν. Crediderim tamen omnia exemplaria corrupta & peruersa esse: nec legendum, ἀῤῥωστίαν, sed εὐρωστίαν, hoc est, robur, & firmitudinem.

Contradictio VIII.

COm. 1. in li. 6. Epid. cap. 1. ait neruos esse omnino cauitatibus destitutos: cui cōtradicit, quod lib. 1. de Symptomatum causis prodidit hunc in modum: Igitur eius causa coniuncta, affectus nerui est talis, vt facultatem illi à principe parte missam impedire poßit. Atqui impedietur, si neruus meatu aliquo præditus, vel obstructus sit, vel compressus, &c. Libro etiam de Dissectione neruorum, & 8. & 10. & 16. de Vsu particularum: & lib. 4. de Locis affectis, cap. 1. ait opticis neruis conspicuos in-

esse meatus. Præterea lib.15.de Vsu particularum, pudendi neruum esse excauatum prædicat.

Contradictio IX.

Com.3.in li.de Articulis, cap.81.sic ait: Otium graciliores efficit fibras, cap.93. Otium extenuat partes. Com.3.in li.6.Epid.cap.2. Otium liquefacit: otiosáq; vita extenuat corpus nõnullis, qui ab exercitiis ad otium se transtulerunt. Com.2.in lib. de Fracturis, cap.59. Otium diuturnum membra seipsis graciliora reddit, &c. Quibus reluctatur illud quod habetur Com.1.in lib.3.Epid.cap.4. Otiosis repletur corpus: quódque scriptum est Com.3.in lib. 6.Epi.cap.2. Otium natura sua minimè vacuat abundantiam humorum. Iam verò eodem Com.3.in lib.6. Epid.cap.2. ait, Exercitationes omnes tum adipis, tum carnis, adeóque humorum abundantiam exhauriunt. Et Com.1.in lib.6. Epid.cap.5. Exercitationes (inquit) euacuant plenitudinem: ad concoctionem quicquid pituitosum, crassum, & crudum est, perducunt: attenuant insuper, robúrque addunt vniuersis corporis partibus. Quin & Com.in Aph.13.lib. 4.ait, Exercitia esse apta natura exiccare. Si igitur exercitia exiccant, vacuant, atque colliquant corpora, quî obsecro fieri potest, vt otium, atque desidia, quæ illis contraria sunt, non contrarias dispositiones moliantur? nisi quis dicat, otium ipsum augere quidem humores in corporis vacuitatibus: minuere autem, eneruaréque substantiam solidarum particularum,

rum, contrà quàm per exercitia vsuuenit. Atq; hoc planè videtur sensisse Galenus, dum cap. superiùs citato ait, Otio quidē graciliores effici fibras: carnem verò copiosiorem, propter humiditatē: &c. vbi contraria de exercitiis subdit, Exercitia, inquiens, reddunt fibrarum quidem substantiam pleniorem: carnium verò minorem, sed validiorem. Huc pertinet, quod habetur Com. 3. in lib. de Offic. cap. 28. Otium eneruat corpora, effœminátque: exercitatio contrà, stabilit, & roborat. Item quod capite 22. Commentarij eiusdem: Otium reddit imbecillas vires membrorum.

Contradictio X.

Libro de Animæ morum, & corporei temperamenti mutua consequutione, sic ait Galenus: Furentes & iracundos caloris abundantia efficit: stupidos verò graues, & pigros, temperaturæ frigiditas. Ad finem eiusdem Commentarij sic rursus subdit: Calida nanque, exempli gratia, temperies iracundos facit: inde rursus iracūdia ingenitum calorem accendit, & igneum reddit. Libro autem 2. de Causis pulsuum, vt in aliis compluribus locis, iracundiam ait esse caloris innati veluti quendam feruorem. Iam verò lib. 2. de Temperamentis eadem in hunc modum confirmat: Gallis enim, Germanis, & omni Thracio & Scythico generi, frigida humidáq; est cutis. Omnis autem naturalis his calor in viscera cōfugit vnà cum sanguine: vbi dum agitatur & pre-

mitur, feruétq; iracundi, audaces, & præcipitis consilij redduntur. Eadem asserit lib. 5. de placitis Hippocratis & Platonis, in hunc modum: Cæterùm animæ constitutiones ex diuersis corporum temperamentis oriuntur: quum videamus ipsorum animaliũ quæ calidiora, & lati pectoris sunt, omnia sortiri naturam iracundiorem: vt timidiorẽ, quæ latis coxis, & frigidiora. His omnibus planè aduersari videntur quæ scripta sunt Com. 2. in li. 1. Epid. cap. 78. in hanc seriem: Ἔλεγον δέ, ἡλικίας εἶναι θερμάς, ἐν αἷς ὁ πικρόχολος πλεονάζει χυμός· τὰς φύσεις δέ, δυσδιαφορήτους. ὥστε ἄχρι μὲν τοῦ δὲ τὴν ἀρχὴν ὧν εἰρήκαμεν, ἔτι λείπεται περὶ τῶν ὀξυθύμων εἰπεῖν, οὓς ἐναντιωτάτους φησὶ τοῖς θυμώδεσιν ὄντας. Ἀνδρεῖοι μὲν γάρ εἰσιν οἱ θυμώδεις, καὶ καταφρονητικοὶ τῶν μικρῶν πραγμάτων. μικρόψυχοι δ' εἰσὶν οἱ ὀξύθυμοι, διότι τὸ γενναῖον τῆς τῶν ἀνδρῶν ψυχῆς οὐκ ἔχουσιν. ὥστε καὶ οἱ ὀξύθυμοι ψυχρότεροί τε ταῖς κράσεσι, καὶ δυσδιαφόρητοι γενήσονται. *Quæ omnia ita vertenda sunt: Dicebam autem ætates calidas esse eas, in quibus amarus humor redundat: naturas autem, quæ difficulter difflantur. Quocirca ex iis quorum ab initio mentionem hactenus fecimus, reliquum est, vt de iracundis agamus: quos maximè contrarios ait esse animosis. Quippe animosi, viriles sunt, & humilium rerum contemptores: iracundi verò contrà pusillanimes, quòd generosa, virilique animæ parte sint destituti. Quare iracundi temperamento frigidiori*

erunt, difflabunturque ægrè. Produximus Græcam dictionem, & quòd ab interprete non fuerit satis feliciter versa, & vt intelligant eruditi, hic vocari à Galeno ὀξυθύμους, eos qui sunt ad iracundiam procliues, qua voce passim ipsos significare est solitus.

Contradictio XI.

Libro 2. de Temperamentis affirmat, neque puerum ætate florente, neque hunc illo, absolutè calidiorem existere, in hunc modum: πολλῶν γὰρ ἐφεξῆς ἁπτόμενος σωμάτων ἐπιμελῶς, οὐ παίδων μόνον, ἢ βρεφῶν, ἀλλὰ καὶ μειρακίων, καὶ ἀκμαζόντων, εὕρισκον οὐδετέρους ἀληθεύοντας, οὔτε τοὺς θερμότερον ἁπλῶς, οὔτε τοὺς ψυχρότερον εἰπόντας εἶναι τὸ ἀκμάζοντα τοῦ παιδός. εἰ γὰρ τὰς ἄλλας ἁπάσας τὰς ἔξωθεν ἀφελὼν ἀλλοιώσεις, τὰς ἐκ τῆς ἡλικίας μόνης ἐπισκέπτοιο διαφορὰς, οὐδέτερος σοὶ φαίνεται θερμότερος ἁπλῶς. ποιότητι γάρ τοι διαφέρουσι αὐτῶν αἱ θερμότητες, ἐπ᾽ ἀνίσῳ τῇ διαπνοῇ. *Quæ sic vertenda mihi videntur: Complura enim deinceps corpora, non puerorum modò, aut infantium, verùm etiam adolescentium, & ætate florentium, curiosè tangens, neutros vera loquutos inueni, neque eos qui absoluto sermone calidiorem, neque eos qui frigidiorem esse florentem ætate, quàm puerum, dixerunt. Si enim reliquis omnibus, quæ extrinsecus adueniunt, alterationibus circuncisis, eas quæ ex sola ætate proueniunt, differentias æstimaueris, neuter absolutè loquenti videbitur tibi calidior.*

Quippe dißident eorum calores qualitate quadam, quæ ex imparitate difflatus gignitur: &c. Quibus contraria innuit Com.1.in lib.6. Epid.cap.4. vbi ait: ὅπως γὰρ ὁ ἀκμάζων θερμότερός ἐστι τοῦ παιδὸς, ἔμαθες ἐν τοῖς περὶ κράσεων. Ἔνθεν καὶ ὅπως ὁ παῖς τοῦ ἀκμάζοντός ἐστι θερμότερος. ὁ μὲν ἀκμάζων, ἁπλῶς θερμότερος, ὁ δὲ παῖς, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὅτι πλέον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμόν. *Quæ sonant: Quo pacto enim qui ætate viget, puero calidior sit, didicisti in Commentariis de temperamentis: vbi etiam docuimus, qua ratione puer sit calidior ætate florente. Etenim is qui viget ætate, absolutè calidior existit: puer autem, non absolutè, sed quòd plus habeat calidi innati.*

Contradictio XII.

Com.3.in lib.3. Epid.cap.46. sic interpretatur Hippocratem. Nam his verbis febrium esse speciem febrẽ ardentẽ, & phrenitim, ostendit, &c. Similiter eod. Com.cap.64. sic ait: At in prædicta oratione proprium nomẽ febris scripsit, & est omnes species eius persecutus: deinde communi nomine continuas indicauit, quarum febres ardentes prædixit, & phrenitidas, &c. Com. autem 1. in lib.6. Epid. cap.28. contraria asserit, nimirum in hunc modum: Cæterùm febrium enumeratio, quæ in præsenti proposita est oratione, ab ea differentia prodit, quæ à calore desumitur: sub qua & pestilens febris compræhendi potest, vt quæ putridum habeat calorem: non potest

potest autem phrenitica, quum non, quemadmodum aliis, sic etiam ipsi Hippocrati fuerit mos, vt phrenitim febris speciem nominet.

Contradictio XIII.

COm. in Apho. 25. lib. 3. ait, neminem posse cohibere anhelitum: id quod perinde est, ac si dicat, opus respirationis minimè voluntarium existere, sed perpetuum, & naturale: cuius planè contrarium videtur esse, quod lib. 2. de Motu musculorum asseuerauerat, talia proferens: Quod autem totum opus respirationis voluntariè, & sponte ab anima fiat, declarauit quidem id barbarus ille seruus, qui quum vehementer ira concitatus, mortem sibi consciscere decreuisset, prostratus humi, respirationeq; cohibita, lõgo sanè tempore immobilis mansit: postea verò paulũ volutatus, hoc pacto expirauit, &c.

Contradictio XIIII.

LIb. 1. de Simpl. med. fac. ca. 8. ait aquam quidem dulcem, esse remedio sitienti: cæteras verò, acerbiorem sitim relinquere. Cap. etiam 29. affirmat refrigerationem, sitisq; extinctionem, prouenire ab aqua, vt quæ frigidam humidamq; naturam sortiatur. Contraria verò pronuntiat Com. 3. in lib. de Rat. vict. in morb. ac. cap. 40. vbi agens de aqua purissima, affirmat eam nec sitim sedare, nec humectare, nec alere. Com. etiam in Apho. 13. lib. 4. ait aquam nec potam, nec occursantem extrinsecus, esse aptam natura humectare solidas animalis particulas.

Contradictio XV.

Com.1.in lib.de Rat.vict.in morb.ac. cap. 22. ait mulsam & vinũ magis humectare, quàm aqua humectet: quum tamẽ lib.1. de Simpl, med. fac. cap.30. scripserit, aquam humidorum omnium esse humidissimam, nihilq; dari aqua humidius. Quòd si quis dicat, vinum ad digestionem, hoc est, ad ipsam distributionem, esse aqua ipsa præstantius (vt ex Com.4.in lib.6. Epid. cap.20. liquidò constat) ac proinde humectare potentius, etiamsi non sit aqua humidius: producemus ipsiusmet autoritatem Galeni, qui Com.3. in lib.de Rat.vict. in morb.ac. cap.8. ait vini astrictionem ab aqua exolui: vnde liquet vinum esse astringentius aqua, ob idq; penetrare multò ægriùs, atque humectare minus, in summaq;, esse crassiorum partium: si verum sit quod habetur lib.4. & 9.de Simpl.med.fac. & 4.de Comp.phar. secundum gen. & 6.de Comp.phar. secũdum partes. & 1.de Sanitate tuenda, nempe astringentia omnia exiccare, ac meatus constringere. Taceo, quod idem Galenus ait Com.2.in lib. de Fra. cap. 72. vinum videlicet exiccandi, repellendiq; facultatem sortiri. Vnde videtur etiam ipsi Galeno aduersari, quod ab eo scriptum est. Com.3.in lib.de Rat.vict.in mor. ac. aquam deduci à vino per vniuersum corpus.

Contradictio XVI.

Com.3.in lib.de Rat.vic.in mor.ac.cap.40.ait aquã bilescere in iis, in quibus tumefacta sunt viscera

viscera, corrumpique in bilioso ventriculo. At libr.9.de Medendi methodo, erysipelas verum, consistensq; in aliquo viscere, non aliter quàm potione frigidæ persanari professus est. Libro autem primo de Arte curatiua ad Glauconem, in febribus præter modum calidis, vrentibusque, quales nimirũ oriuntur à flaua bile, audacter frigidã propinandã cẽset.

Contradictio XVII.

COm.2.in lib.1.Epid.cap.77.affirmat, eos qui capillis sunt nigris, minùs difflari, esseque frigidiori temperamento, hæc in medium producens: Nanque glabros, & qui cute sunt albida, item qui capillis rectis, capillis nigris, oculis nigris, & qui domi in otio inertem vitam egerunt, ostẽdimus cùm in aliis Commẽtariis, tum in iis, quos de temperamentis conscripsimus, minus digerere habitum, quòd fridiori sint temperamento præditi, &c. Atqui lib.2. de tẽperamẽtis, contraria de iis, qui pilos nigros sortiuntur, prodidit, in hunc modum: Fit autem niger pilus, quum deusto vi caloris vapore, excrementum in exactam fuliginem permutatur. Paulò verò post de pilorum generatione secundum regionum temperaturas, sic disserit: Ergo Aegyptij, Arabes, Indi, quique calidam & siccã regionem incolunt, nigros exiguique incrementi, siccos, crispos, & fragiles pilos habent. Dein verò, de pilorum ortu pro ætatum temperamentis, subiungit talia: At qui iam florent, valentiores, & multos, & magnos, & nigros habent:

bent: quòd & frequentes iam iis sint facti meatus, & fuliginosis excrementis præ siccitate & calore abundent.

Contradictio XVIII.

CVm in aliis cõpluribus locis, tum vel maximè, ad finem libri de Optima secta, Galenus ait, phlegmonen esse tumorem præter naturam, dolorificum, renitentem, durum, & calidum. Cuius contrarium est, quod scripsit Comm. 1. in lib. 6. Epid. cap. 29. Nempe, Indurescũt dura præ frigore exiccata, vel ex scirrho, vel ex siccitate. Nam phlegmone tumorem minimè durum excitat, sed renitentem, persimilem vtribus humore, spirituve repletis.

Contradictio XIX.

LIb. 6. de Locis aff. cap. 2. & Com. in Aph 10. lib. 7. & Com. 2. in lib. 3. Epid. cap. 6. & Com. in Apho. 44. lib. 6. & lib. 3. de Naturalibus facultatibus, ait, ileo morbo detentos reddere stercus vomitu. Cui repugnat, quod habetur Com. in Apho. 12. lib. 4. nempe, vomitione nihil eorum vacuari posse, quæ continentur in intestinis.

Contradictio XX.

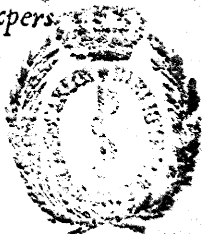
LIb. 11. de Simpl. Med. fac. cap. de viperarum carne, ait, à ratione sibi videri alienum, ad parandos theriacos artiscos, viperarũ caudas præcidere: quũ libro de theriaca ad pisonem, Andromachi descriptionem probet, qua præcipitur, vt non modò ceruices,

ceruices, sed etiam caudæ abscindantur, quòd vtraque parte venenum gerant.

Contradictio XXI.

Lib. 2. de Placitis Hippocratis & Platonis sic disserit: Etenim si nudaueris cor, contuderisq; ipsum, atque depresseris, nec voce, nec spiratione, nec vlla prorsus voluntaria actione impediri animal cernes. Cerebrum autem oßibus si detexeris, aut quencunque ipsius sinum compresseris, non modò mutum, ac prorsus, spirationis expers, efficies, sed etiã omnino sensu, omnibusque arbitrariis actionibus, animal ipsum priuabis, &c. Quibus reluctantur ea, quæ libro 7. scripsit. Sunt autẽ hæc: Porrò exciso capitis osse, viuente adhuc animali, & crassiori detecta membrana, si vtrobique medio rectitudinis, quà cerebro hæc plexu duplici incumbit, per hamulos eleuatam, aut solam ipsam incideris, aut totam excideris, neque insensile, neque immobile, ipsum euadet animal: quemadmodũ nec si obtegentem ipsius partem totum posterius cerebrum, aut solam incideris, aut excideris: imò verò nec si cerebrũ ab ipsis quomodocunq; excindas, sic quoque animans motus aut sensus expers reddetur, prius quàm ad aliquem ventriculum eius talis sectio perueniat.

FINIS.

Errata paucula, ſuis locis reſtituenda.

PAgina 7. columna 2. verſu 8. lege, Aborſus. pag. 21. col. 1. verſ. pen. inſidamque. pag. 25. col. 1. verſ. 21. bulbi. pag. 28. col. 2. ad finem obtuſus. pag. 32. col. 1. verſ. 21. interciderit. pag. 60. col. 2. verſ. vlt. talus. pag. 68. col. 2. verſ. 18. oporæ. pag. 99. col. 1. verſ. 27. calor. pag. 100. col. 1. verſ. 23. lib. 1. pag. 113. col. 1. verſ. 22. madentem. pag. 121. col. 1. verſ. 16. Dentium. ead. pag. col. 2. verſ. 13. temerariæ. pag. 160. col. 1. ver. 3. iudicauerit. pag. 183. col. 2. verſ. 17. γνάθον. pag. 221. col. 2. verſ. 5. magis quàm. pag. 240. col. 2. verſ. 13. conuulſione. pag. 248. col. 2. verſ. 26. aliam. pag. 327. col. 1. verſ. 28. minxerit. pag. 359. col. 2. verſ. 21. minúſque. pag. 363. col. 1. verſ. 28. Septimanum. pag. 372. col. 1. ver. 8. areſcentibus. pag. 373. col. 2. ver. 2. Solſtitia. pag. 394. col. 2. verſ. 19. ſubſtantiæ. pag. 395. col. 2. ver. vlt. Syncopæ.

Extraict du priuilege du Roy.

PAr grace & priuilege du Roy est permis, & octroyé à Guillaume Rouille, Libraire de Lyō, d'imprimer, ou faire imprimer, tant de foys, & en tel nombre que bon luy semblera, ce present liure, intitulé *Epitome omnium rerum & sententiarum, quæ in Cōmentariis Galeni in Hippocratem extant, per Andream Lacunam, cum nonnullis Galeni Enantiomatibus, per eundem Lacunam collectis:* & sont faictes inhibitions & defences depar ledict Seigneur à tous autres Libraires & Imprimeurs, & personnes quelconques de n'imprimer, ne faire imprimer, vendre ny distribuer, en ses païs, terres, & seigneuries, autres que ceux qu'aura imprimé, ou fait imprimer ledict Rouille: & ce durant le temps & terme de dix ans, à commencer du iour & datte que serōt paracheués d'imprimer lesdictz liures: sur peine de confiscation des liures qu'ilz imprimeroyent, & d'amende arbitraire, applicable audict Seigneur. Et outre ce, ledict Seigneur, tant pour ceste œuure que pour autres contenues & mentionnees en sesdictes lettres, & autres que par-cy apres il permettra audict Rouille d'imprimer, en mettant au cōmencement, ou à la fin, en brief & au vray (sur peine d'encourir crime de faux) le cōtenu en sesdictes lettres de priuilege, veult & luy plaist qu'elles soyēt tenues pour suffisamment signifiees à tous Libraires, Imprimeurs, & autres: & soit cela de tel effect & vertu, que si lesdictes lettres leurs auoyent esté expressement monstrees & signifiees: sauf que, s'ils veulent pretendre qu'elles contiennent moins que ce que ledict Rouille aura mis en sondict brief, ilz seront remis à en demander exhibition par deuant le Senechal de Lyon, ou son Lieutenāt: lequel, quant à ce, a esté commis par cesdictes presentes: le vidimus desquelles ledict Rouille sera tenu de deliurer à tous Libraires & Imprimeurs, & autres qui l'en requerront, à leurs despens: & y sera foy adioustee comme à l'original: nonobstant oppositions & appellations quelconques, mandemens, ordonnances, restrictions, defences, establissemens de Courtz & iurisdictions, & lettres à ce contraires, lesdictes inhibitions & defences tenans: comme plus à plein est contenu & declairé par lesdictes lettres de priuilege, sur ce donnees à Villiers Costeretz, le dernier d'Octobre, M. D. LIII.

Ainsi signé, Mahieu.